Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentaria brevia in duos libros Aristotelis de generatione et corruptione - Cod. Ettenheim-Münster 193

Aristoteles

[S.l.], 1630

Liber secundus. Generatopme et corrvptione

urn:nbn:de:bsz:31-116333

Visual Library

LIBER SECUNDUS

DE

GENERATIONE ET CORRUPTIONE

QUAES: 1a.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

QVAESTIO PRIMA.

DE ELEMENTIS ET MIXTIONE EORUM.

Dubium Primum.

An, Quid, et Quotuplex sit Elementum?

Con:

Conclusio Prima.

Vere dantur in rerum natura Elementa.

Hanc tanto certe, eamque omnes profitentur. Sumimus autem Elementum in hac Conclusione non in illa lata significatione qua quodlibet principium alicuius rei potest dici elementum, sed sumimus Elementum stricte prout communiter inter homines circumferuntur accipientes illud pro igne, aere, et terra.

Conclusio Secunda.

Elementum est id ex quo primo componitur corpus ad quod alia corpora dividuntur in quo existens potentia aut actu ipsum autem est indivisibile in alteram speciem. Sic definit Elementum Aristoteles 3. de caelo cap: 3. tex: 31. Explicatur definitio. Ly Corpus ponitur loco generis per quod convenit cum omnibus aliis corporibus et differt ideo ab illis differentiis sequentibus per illud ideo ab aliis rebus materialibus quae tamen sunt corpora de praedicamento substantiae, et ita per hanc particulam excluduntur a ratione elementi materia, forma et privatio. Dicitur et in definitione in quo existens potentia vel actu ad designandum de ratione elementi esse quod existat in

illo

illo cuique elementum actu sive potentia. Adde insuper
est. Ipsum enim ea [illegible] indivisibile in alteram speciem quamvis
partam destruentis elementum in mixtis quae fiunt
ex elementis sunt in illo divisibili et resolubili et ita
sunt divisibilia mixta in alia quae sunt diversa
secundum speciem sed ipsa Elementa quae utpote destruerent
speciem unde et in definitione dictum est elementum esse corpus
ad quod alia corpora dividuntur, hoc est, in quod alia corpora
mixta resolvuntur. ipsa vero Elementa quae sunt corpora
simplicia ex quibus tamquam ex primis corporibus compo-
nuntur mixta, non sunt ultra resolubilia vel di-
visibilia in diversa corpora secundum speciem. Et potest haec
definitio declarari et simul probari optimo exemplo desump-
to a litteris respectu verborum vel vocis. Imprimis
enim litterae sunt id ex quo componitur syllaba
vel vox. et tandem vox in illas litteras resolvitur
ipsae vero litterae non sunt ultra divisibiles in di-
stincta secundum speciem. quod item dicendum est de ele-
mentis corporum mixtorum. unde potest apte conjungi
inferri a paritate rationis.

Con:

Conclusio Tertia.

Quatuor sunt Elementa nec plura nec pau-
ciora. nempe Ignis, Aër, Aqua, Terra.
Hanc tantum omni dubio reddiderunt aliqui plures.
Sed plane sine fundamento, Unde nostram tantum
sentiter defendunt patri cum Arte hic. Et probatur suffi-
cientia huius numeri ex quadruplici combinatione
quatuor primarum qualitatum ut sunt, Caliditas
et Frigiditas, Humiditas et Siccitas. quia hunc
modum Unumquodque elementum debet tres duas per
qualitates modo infra explicando. ut quod una possit
cum alio convenire et quod altera ab eodem
differre, sed 4. primae qualitates possunt tantum 4. modis
combinari. ergo tantum erunt 4. elementa. M. probatur. pro m.
duo contrariae qualitates ut sunt caliditas et
frigiditas nec possunt concurrere ad idem elementum
eo quod duo contraria non possunt simul reperiri in eodem
subiecto in gradibus intensis, sed exclusis combinationibus
qualitatum contrariarum tantum restant aliae 4. combi-
nationes. ergo m. vero M. item patet et amplius patet infra.

m. ptr

in pte. Quia tn 6. modis sunt Activa qualitates copulari vel conspirari. primus modus conspiraois est Caloris cum frigore, 2dus modus Humiditatis cum siccitate. 3tius Caloris cum siccitate. 4tus. Caloris cum humiditate. 5tus. Frigoris cum humiditate. 6tus frigoris cum siccitate. atq duae primae conspiraoes sunt impossibiles. ergo manebunt tn 4. ultimae conspiratt. Ex 3tia resultat calidum et siccum quod est ignis. Ex 4ta resultat calidum et humidum quod est aer. Ex 5ta resultat humidum et frigidum quod est aqua. Ex 6ta resultat frigidum et siccum quod est terra. Et ita resultant 4. Elementa Ignis scil. Aer, Aqua et Terra.

Argta q contra oes Casus fieri sunt, quae non sunt tanta difficultatem, ideo ea suspendenda indicamus.

Posito tn q numerus Elementorum colligatur ex primis 4. qualitatibus quaestio exurgit Utrum illae primae qualitates sint formae substantiales elementorum, Vel tn accidentia mere proprietates resp. illorum dimanantes

à propria essentia in qua re duplex est sententia. Prima est Averrois asserentis qualitates istas primas esse formas substantiales istarum 4. Elementorum. ita ut forma substantialis ignis v.g. nihil sit aliud quam calor et sic de reliquis elementis.

2a sententia D. Th. et aliorum plurium philosophorum dicentium quod dictas primas qualitates non esse formas substantiales elementorum sed passiones et proprietates vel virtutes ipsis superadditas et haec sententia cum sit verisimilima merito à nobis tenenda erit et probatur 1o.

Quod enim est accidens non potest alteri esse substantia sed istae primae qualitates sunt accidentia respectu mixtorum corporum. ergo non possunt esse substantia respectu corporum simplicium quae sunt Elementa. Minor probatur quia impossibile est quod accidens fiat substantia, vel impossibile est quod id quod habet esse in, respectu unius, habeat esse per se respectu alterius. minor idem constat. calor n. et frigus sunt vera accidentia respectu v.g. herbae et equi ut omnes philosophi fatentur. ergo. Probatur ead. sententia 2o.

Primae 4. qualitates sunt per se sensibiles

s

per sensum tactus ut probat Aristoteles cap: 6. atque nulla
substantiae per se sensibiles. ut probatur ex dicendis de anima.
nam sublatis omnibus accidentibus a substantia illa non
poterit amplius aliquo sensu exteriori percipi.
ergo si dictae qualitates sunt per se sensibiles non erunt
formae substantiales. Confirmatur haec ratio. Una substantia
non est per se contraria alteri substantiae. ut docemur in
Logica in praedicamento substantiae ex illo dicto Aristotelis. Assumptio,
reliquis substantiis nihil contrarium, atque istae 4 quali-
tates primae, per se ad invicem contrariantur sumpta
contrarietate stricte. ergo non sunt formae substantiales,
antecedens probatur experientia: videmus nam quod calor expellit frigus
ab eodem subiecto humiditas expellit siccitatem.
ergo in-vera.

Contra istam dictionem ergo. Ipsum Aristotelem asserentem has
qualitates esse propria et formae corporum, sed
accidens non potest esse proprium et forma corporis ergo
si istae qualitates sunt propria et formae cor-
porum non erunt formae substantiales. Confirmatur.
ex ipso Aristotele asserente infra tex: 49.

Ele:

Elementa esse per se gravia, sed non sunt ali-
qua alia gravitate nisi in istis qualitatibus
ergo dictae qualitates erunt formae substantiales ele-
mentorum. Confirmatur: Istae qualitates sunt
propria intrinseca motus et quietis in ipsis ele-
mentis, ergo sunt materia vel forma. Sed non est substantia
ergo: materia et forma, ergo praedictae qualitates erunt for-
mae substantiales. minor probatur: nam quod ignis quiescat hoc habet
ex suo calore, item quod ignis moveat et moveatur
habet a calore et siccitate. Et idem est de aliis
elementis quae per suam qualitatem moventur et
movent. ergo praedictae qualitates erunt propria
intrinseca motus et quietis elementorum.

R. ad argumentum, desumptum ab Aristotelis auctoritate, es-
se sermonem in textu 7. dicentis, quod praedictae qualitates
sunt propria et formae corporum. non vult Aristoteles
has qualitates esse proprias substantias corporum,
sed tantum propria corporum, in quantum sunt corpora
sensibilia. talia autem propria non sunt substantia
ut de se patet. et sic ex hac explicatione nihil gravius.

Ad

Ad 3am Consequentiam R. Elementa contraria quidem inter se, sed non immediate rõe formarum substantialium sed rõe primarum qualitatum quae sunt ex se contrariae.
Ad 4am Consequentiam R. Verum esse quidem quali= tates esse principia motus et quietis, sed non prima et radicalia, vel principalia et, sed quasi media= ta et instrumentalia. Et licet principia motus radi= calia debeant esse substantia, non tamen principia quasi et instrumentalia ut et docemus lib: 2. phisicorum. Quod planum est in gravitate et levitate quae accidentia sunt principia motus sursum et deor= sum non prima et radicalia, sed quasi et instrumen= talia.

Dubium Secundum

Quomodo Elementa concurrant ad composi= tionem mixtorum? ~./.

Notan

Notandum 2o. Certum esse apud omnes philosophos mixta componi ex Elementis ideo n. mixta vocari solent. Caeterum in modo explicandi hanc mixtionem non conveniunt Auth. aliqui n. putant Elementa ita componere mixtum ut maneant in ipso mixto formaliter secundum suas formas substantiales. Alij dicunt Elementa componere mixta taliter ut maneant non formaliter sed virtualiter.

Nota 3o. Mixtionem posse fieri tribus modis. 1o ut ipsa mixtibilia maneant secundum sua essentiam et formas conglutinata inter se et compacta aliquo aliquo modo, tali et in proprietate multa et hoc modo solent ma, nere metalla in conflatione aliqua Campana vel tormenti bellici. 2o modo potest fieri mixtio, quo ea quae miscentur manent actualiter secundum suas essentias et formas, in quantitatibus tamen et qualitatibus suis remittuntur et alterantur, et mixta hunc modum miscetur aqua cum vino, cum sint n. res liquidae facile inter se conglutinantur et coniunguntur, quia ibi maneant secundum suas formas substantiales et essentias signum evidente quod aliqua arte factum potest ab invicem separari.
3o modo potest fieri mixtio ita ut res mixtibilis corrum-
pat

pars et ex eius corruptione resultet unum tertium distinctum ab istis miscibilibus et ita dicitur misceri vel mixta esse corpora inferiora ista ex Elementis his praenotatis sit.

Conclusio Secunda.

Elementa non concurrunt ad compositionem mixtorum ita ut maneant formaliter in illis hoc est secundum formas substantiales quasi in compositione tantum fiat alteratio vel mixtio in qualitatibus.

Haec contra satis probata est. Quia docuimus non posse et per Dominum probavimus plures formas substantiales in eadem numero materia recipi, sed si elementa manerent formaliter in mixto sequeretur quod distinctae formae substantiales secundum species reperirentur in eadem numero materia. ergo elementa non manent formaliter hoc est secundum formas substantiales. Probatur contra quod. Illa quae differunt specie repugnant inter se continuari, sed formae substantiales elementorum distinguuntur specie. ergo non possunt inter se continuari. m. e. Arist. et m. e certa. quoniam infert vera. Tunc ulterius aliquando continua essent si manerent in mixto. ergo.

Contra

Conclusio secunda.

Elementa manent virtualiter in mixto non eo modo quo in sole dicitur esse virtualiter calor sed ideo, quia in mixto manent similiter qualitates elementorum quae sunt virtutes illorum.

Pro huius tamen intelligentia notandum quod virtualiter esse in alio potest varie contingere. Primo dicitur aliquid esse in alio secundum virtutem passivam. et secundum hunc modum dicimus, in materia prima esse omnes formas virtualiter rerum generabilium et corruptibilium quoniam in potentia et virtute passiva illius. Secundo dicitur aliquid esse in alio virtualiter quando est in illo secundum virtutem activam et productivam. iuxta quem modum solemus dicere, in sole esse omnia ista inferiora mixta eo quod sol habet virtutem activam producendi illa. Tertio modo potest quid esse in altero virtualiter et secundum virtutem activam quando id in quo manet aliud potest producere illam operationem qua producit illud quod in ipso manet et ultra et perfectiorem operationem potest producere. et hoc modo vegetativum dicitur manere in sensitivo virtualiter quia sensitivum potest producere

operationem

quam vegetativus et ultra illam aliam et perfectiorem
4o dicitur aliquid esse virtualiter in alio secundum perfectionem.
propterea quia id in quo manet est res perfecta quae
eminentius et perfectius continet naturam alterius rei
inferioris, et hoc modo perfectiones omnium rerum creatarum,
tamen dicuntur esse in Deo virtualiter vel eminenter.
5o potest aliquid esse virtualiter in alio secundum conve-
nientiam extremorum cum aliquo medio. et secundum hunc
modum colores extremi ut sunt albedo et nigre-
do dicuntur manere virtualiter in rubeo. Ultimo
tandem dicitur aliquid virtualiter esse in alio, quia
in illo est eius virtus et dispositio vel qualitates
sicut solemus dicere quod in aqua calefactissima
et ferro candenti sit ignis virtualiter quia
ibi sit maxime calor qui est virtus et dispositio ignis.
Nostra quaestio tandem intelligenda est secundum istum ulti-
mum modum essendi in alio virtualiter.
Dicitur tandem quo ad tres partes. Imprimis quod Ele-
menta sunt virtualiter in mixtis contra quos contra
omnes philosophos Elementa manent in mixtis, alioquin non
manent formaliter, neque eminenter et in deletivis.

quo

ge virtualiter. n. quo ad jam partem cuticu
alias dareus plures formae substas in ead numi:
mau gefalsu. Neq eminenter alias effection
modo eperd et eparens elemento gte sunt in
mixtis qua gte sunt depurata. hoc a. esalsu.
ge non manent in illis eminenter. ge debent
manere virtualiter cum nullus aliq mody
sequit. Quod a. non manent virtualiter sensu
dicto in Cute et pb. Si Elementa manerent
in mixto eo modo quo calor dr esse in sole
sequeretr q effection modo eparens ibidem. sed
quae elementi effection modo repiq in elemento
quam in mixto. ge non manet virtualiter sctm
istu sensum. Ea ge pars Contis fuit pb.
Quia non manet aliq mody eperdi in alio virs
tualiter. ge Cutis vera.

Conclusio Tertia.

Qualitates vel Virtutes rae quam dur
manere elementa in mixto non manent
ead numi. in mixto q fuerunt in elemento
licet maneant ead sctm spem.

Pbr

Ptr Concl. 1a pars. In genere siccitatis fit resolutio usque ad maximam iam non quo ad formas tum qualitates sed accidentales. sed mixta non generata ex elementis. ergo in illis fit resolutio usque ad maximam iam. et ergo non manebunt eadem numero qualitates in generatione et corruptione. et ptt. quia mixta non recipiunt qualitatem [illegible] neque augmentum sed generationem [illegible]. ergo. 2a pars Concl. ptt. In calore qui recipitur in aqua et in calore qui recipitur in igne, hi n. duo calores licet distinguantur numero: per distinctionem subiectorum manent tamen eiusdem speciei.

Conclusio Quarta.

Non omnia Elementa concurrunt ad compositionem cuiuscunque mixti sed quaedam componuntur ex his elementis, alia ex aliis. Ptr Concl. Nam absurdum videtur quod mixta quae generantur in profundis maris componantur ex igne cum requirat illi ignis concurrere. ergo non omnia mixta sunt genita ex omnibus Elementis ad se

ita

ita ut ex eis collectiue componantur.
Pro huius lectura m[odo] notanda dividamus totum mun-
dum in suas partes. in primis in supremis par-
tibus aeris vel suprema regione illius multa
generantur mixta ut sunt grandines nives &.
et ista mixta partim ex aere partim ex igne
generantur virtute influentiarum et corporum uniformium
et in illis mixtis elementi quod dominatur manet,
vel qualitas similis qualitati illius elementi.
In partibus a[utem] inferioribus terrae generantur herbae
arbores pisces, lapides, et ad compositionem horum mix-
torum conveniunt elementa aqua et terra et alia et quanto
ista mixta fuerint perfectiora tanto in eis qualitates
plures elementorum requiruntur ita in animalibus perfectis
experimur calorem multum sensibilem licet ignis
multum a nobis distet quia ignis per vim motus corpora
alterat haec inferiora et calefacit. Vel sic debet
intelligi illud dictum philosophi, omnia elementa gene-
rare ad compositionem mixta eo fere modo quo
solet hoc communiter a philosophis concedi, loquendo quod omnia
appetunt. cuius contrarius sensus non est quod de loquendo
in partic:

in particulari appetitus ab aliis rebus, tunc n. non
appetit bonum alicuius rei. Sed sensus est, id quod
bonum alicui rei vel cum illa re est ei est bonum appetitus.
ita sensus dicendum est hanc quod utrum etiam ele=
menta componunt mixta etiam in tali sensu
esse admittendum, non quod etiam elementa componant
quaecumque mixta in particulari, sed quod multa
sunt mixta quae non componuntur virtualiter ex ele=
mentis ad sensum supra.
Ex his sequitur, quod hanc quaestionem elementa maneant
formaliter in mixto sensus sit negata, hanc a. ele=
menta maneant virtualiter in mixto sensus
sit concedendam. Quaestio a. quomodo elementa maneant
actu in mixto est distinguenda. maneant actu
secundum formas substantiales negatur. maneant secundum formas
accidentales concedit ut sensu supra explicato.
Obiicies 1o. Vel elementa maneant in mixto
formaliter secundum suas essentias et formas substantiales, vel
non maneant, si non maneant ergo non componunt
mixtum. ergo manebunt formaliter, hoc secundum suas
formas substantiales. et consequenter in eo ordine sanctus

um

eam ibi reperiant plures formae substantiales.

R. Elementa non manere formaliter in mixto sed tantum virtualiter ut supra. Dicuntur vero elementa concurrere ad compositionem mixti tamquam causa materialis eorum, non quod ipsa elementa maneant secundum suas formas substantiales, sed quod in materia illorum introducatur forma mixti. Et quod qualitates elementorum quae perficiuntur manere in mixtis sunt dispositiones ipsorum mixtorum.

Dicunt aliqui: Elementa non manent in mixto secundum suas virtutes et accidentia. Ergo manebunt vel secundum suas formas substantiales, vel quia formae substantiales illorum virtualiter continentur in forma mixti sicut vegetativum in sensitivo. Probatur antecedens. Virtutes elementorum pereunt quia ipsa elementa corrumpuntur et ad compositionem concurrunt; accidentia vero corrumpuntur. Ergo reperiuntur manere elementa secundum suas virtutes, neque et secundum formas. Ergo manebunt quarto modo.

R. Accidentia non manent secundum easdem virtutes numero. Concedo antecedens. Et tunc negatur consequentia.

Contra

Contra 2°. Ex hac solutione sequitur q elementa non
maneant virtualiter in mixtis qa solu successive
unius individui post aliud non sufficit q unu di-
cat permanere in altero utpote forma viventis sequitur
forma cadaveris ex hoc tn non sequitur q forma
viventis contineat virtualiter om forma cadaveris.
R. N. seq. Ad pb: dico verum esse sola et nuda
successionem non sufficere ad hoc ut unu dicat
manere in alio, sed ultra requirit q succedat et per-
maneat per modu virtutis alterius illi subordina-
ta et ita se hnt virtutes elementorum in mixto.
Arguitur 3°. Unumq et resolvit in illa q ex ipso
maneant componendo illud, sed experientia ptt q qto
aliq mixtu corrumpit convertat in elementa
ergo signum e q elementa maneant in mixto illud
mater componendo sicut cum componit natura qa
compositum substantie. m. videt apta. ptr m. qto
lignu comburit q e aliquo modo visibile una
pars illius convertit in aquam q per ceramica qdu
ab ipso egreditur. alia aute pars convertit in
flammam ignis. alia pars in cineres et vapores.

qto

ze illud lignu[m] quenitis in elementa. Ideo non
tamen dicendum elementa manere secundum suas vir-
tutes in mixto sed et secundum suas formas substantiales.
Contra. Quod mixtum generatur ex elementis tunc
nulla est causa corrumpens elementa quia et nulla
est efficiens mixtum ex elementis. Consequentia patet.
generatio unius est corruptio alterius et antecedens probatur.
quia nulla potest designari causa corrumpens elementa.
R. argumento. Ideo quod non omnia mixta resolvuntur
mediate in elementa, sicut nec omnia mediate
generantur ex elem: sed quaedam mediate resolvuntur
in elementa quaedam a mediate. Ad id de ligno
viridi quod comburitur. R. Cum ante in fine huius
lib. quod cineres illi in quos resolvitur pars ligni
non sunt terra sed mixtum quoddam quod facile potest
converti in terram. nec fumus ascendens est aer
sed mixtum, et illa aqua egrediens non est ele-
mentum aqua sed est humor quidam ligni in
quo subsistebant humoribus illis quod habent
ille crescere et huius signum est quod in ligno
sicco

sicco quod tamen est eiusdem speciei cum viridi, non enim,
potest talis humor vel substantia aquea. Flamma
et ignis qui de novo apparet non est elementum
ignis, neque fit per resolutionem, sed per novam generationem,
procedentem ab altero igne comburente. partes
vero illius sive aptiles sive integrales in quas
resolvitur aliquod aes [illegible] corrumpitur non de novo
producuntur neque generantur sed solum dividuntur. R. 1o.
Quod ad hoc ut mixtum resolvatur immediate
in elementa non petitur quod in illo fuerit forma
substantialis elementi sed sufficit quod per agens naturale
ita disponatur materia mixti ut sit capax formae
elementi. Itaque illa resolutio corporis mixti in
elementa non est divisio quaedam ad eum modum quo
corpus solet dividi in partes integrales et [illegible]
quae in ipso manent substantialiter sed potius est quaedam nova
generatio.

Dubium Tertium.

Utrum sint tantum quatuor primae Qualitates sc: Calor et Frigus, Humor et Siccitas?

Nota quod Qualitates in triplici differentia. Quaedam
sunt spirituales ut habitus virtutum. Quaedam
intentionales ut species visibiles. Quaedam reales et
physicae. de quibus primis agemus in lib: de anima
qualitates vero reales quaedam sunt coelestes ut
lux perspicuitas, diaphaneitas. Quaedam vero sunt
terrestres vel in his inferioribus. Coelestes
item sunt triplices. Quaedam quae solum extant in ipso
coelo ut lux diaphaneitas. Quaedam et derivantur
a corporibus coelestibus et subsistunt in inferioribus
ut lux quae derivatur a sole ad aerem et ad alia
inferiora. Qualit: ae. physicae reales item corporum
inferiorum sunt variae de quibus in sequentibus.

Nota

Nota &c. Quod aliqua qualitas pot esse prior altera variis modis. sc: vel prioritate causalitatis vel perfectionis, vel gn̄ali causa, vel prioritate naturae.

Conclusio Prima.

Qualitates caelestes siue subiectiue existant in ipsis corporibus caelestibus siue seorsum in haec inferiora absolute loquendo sunt priores aliquibus qualitatibus corporum inferiorum praecipue loquendo de prioritate perfectionis.

Casu facile probatur. Et primo specialiter de luce solis. Lux emanant intrinseca a natura solis. sed sol [illegible] est corpus quoddam incorruptibile et perfectionis naturae quam omnia corpora inferiora in [illegible] corporum. ergo lux erit perfectior inter alias qualitates corporeas. probatur consequentia. quia perfectiori causa debentur perfectiores qualitates et affectiones. probatur confirmatur. Qualitates illae caelestes sunt causae istarum qualitatum inferiorum ergo sunt illis priores, et perfectiores. consequentia probatur. probatur ante. Omnia enim ista inferiora dependent a corporibus caelestibus quae influunt

in

in ista inferiora non immediate, quae solum alit, quam saepe adjectam virtutem.

Conclusio Secunda.

Loquendo de prioritate durationis vel temporis omnes qualitates sensibiles sunt simul in mixto.

Probatur Conclusio. Quia non solum qualitates primae, verum et secundae sunt dispositiones requisitae ad generationem mixti et constitutionem eius. ergo sunt simul. probatur consequentia nam omnia quae requiruntur ad generationem naturam sunt simul tempore cum illa. et loquitur Conclusio de qualitatibus naturalibus, non de illis quae de cursu temporis ab extrinseco conveniunt.

Conclusio Tertia

Simpliciter et absolute loquendo 4. primae qualitates sunt priores duratione qualitatibus secundis.

Probatur Conclusio facile. De facto enim corpora simplicia praecesserunt tempore. ergo qualitates primae praecesserunt tempore qualitates secundas. antecedens probatur corpora simplicia quae sunt elementa fuerunt facta in initio temporis et creata ex nihilo. Mixta autem facta sunt

mi

in alio instanti ex ipsis elementis et cum inter
instans et instans mediat tempus sequitur quod de-
nuo sint mixta. Unde quis definit ab Ecclesia
in cap: Firmiter de Sum: Trinit: Quod Deus in
initio temporis utramque creaturam condidit
ex nihilo Angelicam et humanam, spiritualem
et mundanam, nomine creaturae mundanae intel-
ligit simplicia corpora quae sunt elementa, nam
mixta non fuerunt creata ex nihilo sed
producta ex Elementis.

Conclusio Quarta.

Loquendo de prioritate perfectionis qualitates
illae 4. non sunt priores aliis.
Probatur haec tantum Quia multae qualitates 2dae
quae sequuntur formas mixtorum quae formae sunt
perfectiores formis elementorum, sunt et perfectio-
res qualitatibus elementorum. Ergo antecedens verum.
Arguitur prob. Illae 4. qualitates sunt et sunt perfecti-
ores quam ignis et perfectiores sunt stellae, sed corpus
mixtum est perfectius quam elementa. Ergo et qualitates

q

? sequunt corpus mixtum omnes effect. ac qualit: sequentibus elementum quod est simplex corpus.

Nec valet. causa efficiens et effector sunt efficiens [illegible] qualitatis element. cum sunt causa efficientes mixtorum, quod sunt magis effectorum. Resp.

Causam efficientem principalem debere esse perfectiorem suo effectu vel saltem aequè perfectam in ratione causae. At qualitates elementorum sunt causae instrumentales minus ac perfectae, quaeus minus perfecta ipso mixto ad qualitatibus.

Conclusio Quinta.

Quatuor illae primae qualitates sunt simpliciter primae prioritate nec. hoc est, causalitatis prioritate, et etiam causalitatem. Qualit:

Per [illegible] dictae qualitatis [illegible] sunt [illegible] dispositas requisitae ad generationem mixtorum reliquarum vero qualitatis ex his resultant. [illegible] illae quae sunt priores [illegible] [illegible] causae [illegible] vel [illegible] [illegible] propria.

Confir.

Confirmatur. Nam licet duo elementa esse in mixto quia qualitates elementorum sunt necessario requisitae tamquam naturales dispositiones ad generationem mixtorum, quae sunt priores prioritate naturae aliis qualitatibus. Quaeres hic. In quo genere causae istae quatuor qualitates sunt caeteris priores?

R. Quod in genere causae materialis, et in genere causae efficientis non quidem efficientia proprie physica, sed efficientia, quae est emanatio vel resultantia naturalis. Itaque sicut ab anima emanant propriae passiones ita in mixtis ex quinta essentia primarum qualitatum et illarum pugna emanant aliae qualitates et sunt secundae qualitates, color sapor. &.

Conclusio Sexta.

Tantum hae 4 qualitates scilicet Calor et Frigus, Humor et Siccitas sunt primae qualitates sensibiles. Reliquae vero omnes sunt secundae.

Haec tota infertur ex dictis. Et patet facile probari. Quia ex ipso textu Arist. lib. 2. Phys. text. 8. Ubi

Ster

Ultra haec 4. qualitates ponit alias decem.
Sc: graue et leue, durum et molle, lubricum
et aridum, asperum et leue, grossum et subtile.
Et has 10. qualitates reducit ad contrarietates 4.
quae sunt Activae scilicet istae 4. omnes sunt primae. quia
generantur ab aliis non sunt primae qualitates: ex quibus ceterae fiunt
sed sunt Activae quia aliae fiunt ex his 4. quae
erunt primae videatur magister Paulus Venetus [illegible] 9. 3.
Ad 1um. dicitur quod Humiditas et siccitas non sunt
primae qualitates. quod certe falsum. quia cum humiditas
et siccitas causentur a caliditate et frigiditate quae
non sunt primae qualitates: probo quia generantur. Illae enim dicuntur primae
qualitates quae non fiunt ex aliis prioribus. cum probo.
nam humor causatur a frigore et ideo in hyeme
est maxima humiditas propter frigiditatem terra quae
abundat et e contra siccitas causatur a calore unde
in aestate causatur maxima et summa siccitas et ideo
arida plus sitiunt. Idem calor exsiccat humidum
radicale et aer calidus cum conflat exsiccat

Sententia

bitumina madefacta, et sic de aliis.

R. Negatur antecedens. et ad probationem: dices quod calor per se non est
causa per se siccitatis directe, sed tantum calor per se
causat alium calorem. per accidens vero causat aliquid
siccitatem. nam calefaciendo ceram et lignum
faciendo illa non producit in ea siccitatem
quod autem appareat, calor corpus humidum rarefacit
ipsum, et partes subtiliores evenit in quaesita
exhalationes. Aliis partibus subtilioribus manet corpus
siccum per accidens. similiter dices quod frigiditas
per se et directe non humectat sed frigefacit
per accidens tamen aliquid humectare potest, sicut v.g. de
die per calorem solis vel alias influentias coe-
lestes fiunt aliquae evaporationes sive exhalationes.
ideo postea frigiditate noctis condensantur, et manante
humiditate aëris in rorem et pruinam conver-
tuntur virtute influentiarum coelestium. at vero
sensibiles qualitates quae dicuntur secundae per se et
directe causantur et resultant ex certa commixtione

temperante

temperamento primarum qualitatum ideo optime dicit
Aristoteles 4. esse primas qualitates, quia ipsi non
curant de his quae sunt per accidens sed solum
attendit ad ea quae sunt per se. Contra.
Humiditas et siccitas non sunt qualitates activae
sed passivae. ergo non sunt [illegible] sed causantur ex aliis.
et ergo erunt qualitates 2ae. R. Si humiditas
et siccitas comparentur ad calorem et frigiditatem sunt
qualitates passivae. et secundum hanc rationem aliquo
modo calor et frigiditas sunt priores illis ut bene
hic quaerit m. Aust: Cen: j. q. 6. quia calor et
frigus sunt qualitates activiores ac denique
efficaciores et priores secundum hanc rationem. si
a humiditate et siccitate considerentur absolute
sunt qualitates activae. et ideo absolute
loquendo sunt primae et activae.

Obiicies 2o. Gravitas et levitas sunt
2ae qualitates. ergo non erunt tantum 4. nunc hae duae
qualitates sunt caeteris aliis priores. Consequentia patet.

Pr

patet ceteris. gravitas et levitas sunt propria
motus localis alia vero sunt propria alterationis.
Sed motus localis est prior aliis motibus.
Ergo eius propria sunt prima omnium aliorum. Confirmatur.
Sonus est qualitas non [illegible]. ergo [illegible]. ergo sunt
plures qualitates [illegible]. patet minor. sonus non causatur
ex alteratione primarum qualitatum sed tantum ex motu. ergo
non est qualitas [illegible] sed [illegible].

Ad argumentum primum. Quando dicit absolute loquendo motus
localis est prior quam alteratio. in ordine ad
generationem mixtorum requiritur alteratio tamen disposita
homogenea. nam motus localis est qui ante tamen,
aut postea sive non stricte propria alterationis
quae sunt illae quattuor qualitates sunt priora
quam gravitas et levitas. Ad 2m. Aliud esse loqui
de motu locali in communi, aliud de motu locali
huius rei gravis vel levis. si sermo sit de
motu locali in communi et ut sic concedimus quod motus localis
est prior aliis. quia motus localis caelorum
prior est. si vero sit sermo de motu h.

in

ni particulari distin q motus loci: sit prior
qua alia mutatio. nec potest dici q hec mixti
generet et sit qua q moveat et eum ad generan
mixti requiruntur aliae eius proprietates, sunt illae
4. qualitates, nec dici potest q et sunt priores
quam gravitas et levitas, q sunt principia
motus localis. Ad Confirmationem Cor. m. et H. na
ad pb: dices N. q frictus tam nascatur ex motu
eius aeris superioris cum corporibus coelestibus, q et ipsi
se mutuo tangant ideo moveant nullus tamen
causat frictus ut nonnulli dicunt falsa tamen
Calor ergo frictus ex percussione corporis duri et
affecti aliis qualitatibus [illegible] q supponunt
has 4. etc.

Arguitur 3o. Omnes qualitates activae q
sunt in Elementis sunt primae, sed in qualibet
elemento praeter qualitates sensibiles sunt et plurimae
aliae virtuales. ergo sunt plures quam 4.
primae qualitates. Resp. dist. prior m. Quia in aqua

praeter

per frigiditatem factam qua hoc praecedat alia frigiditas virtualis qua sit aqua se reducere ad pristinam frigiditatem quam amisit per calefactionem. Ita non quaedibet elementa requirunt plures qualitates.

R. Arg. Quid id alii volunt Negant absolute tam talem virtutem quali- in elem- ad obiectas qua reductio illa aquae ad pristinam frigiditatem non fiat a frigiditate virtuali sed a generante mediante aliqua frigiditate facta quae manet cum aqua, vel mediante ipsa aqua assumpta a generante ad eandem antiquam frigiditatem vel similem ut hic docet Conimb. et Scoto 2. phys. q. 1. Alia argumenta videmus in Aut:

Dubium Quartum.

Quomodo Qualitates contrariae concurrant ad compositionem mixti et quomodo possint simul consistere in illo?

Notandum

Notum quod non esse formam ex dictis quali: vel formis contrariis, quia contrarium est quod scientia et error circa idem etiam sunt contrariae formae et tamen illae nullo modo possunt esse in eodem subiecto, quia scientia per unum assensum fit &c. quod totaliter convenit veritati et superat. ac consequenter non admittit secum aliquem errorem quod veritati alioquin quam recessus et negatio veritatis sua. Sed sermo noster est de formis contrariis quae habent aliquam latitudinem et quarum medium gradum non vincunt statim neque illum totaliter sibi subiugant. Notum 2°. Has qualitates esse in duplici differentia. Quaedam enim dicuntur alteratricae et activae; quae, ut sunt verbi gratia caliditas et frigiditas Quaedam vero dicuntur motivae, hoc est quae causant motum, ut sunt gravitas et levitas. et eas istas qualitates sunt primo modo supra explicate tum et reperiuntur tam in mixtis quam in Elementis vel simplicibus. His relatis sit.

Conclusio Prima.

Duae

Duae contrariae qualitates bene possunt consistere in eodem subiecto simul in gradibus remissis. Haec certe est contra Durandum, in 3o sententiarum q. 2. et logi. et contra Soncin: existimantem duas contrarias qualitates nulla ratione posse consistere simul et in gradibus remissis. Verum contra hos.

Probatur certe quia D. Th: et cum Arist. [illegible] Quoniam ferrum candens immissum in aquam et calidam tunc frigescit, quia ab aliquo frigore. hoc consequens patet. tunc ultra. Ergo aqua habebat aliquam frigiditatem. et ex alia parte habebat calorem ut est suppositum. Ergo duae qualitates contrariae possunt reperiri in eodem subiecto in gradibus remissis. antecedens patet experientia et et probatur ratione quoniam omne agens naturale patet agendo repatitur. quia ferrum candens calefaciendo aquam frigescit ab illa. Nec valet si dicatur, quod illae duae qualitates caliditas scilicet et frigiditas sint in diversis partibus aquae. non valet inquam quia aqua est uniformiter affecta per totum.

Probatur

Contra 2°. Elementa sunt in mixto virtualiter, licet habeant suas virtutes et qualitates ut supra ostendimus. Sed qualitates elementorum sunt contrariae, ergo manent in mixto qualitates contrariae.

Contra 3°. Si applicetur ignis aquae, tunc cum ignis sit agens naturale debite applicatum et non impeditum, ergo producit calorem in aqua et aqua habet frigiditatem et quae frigiditas est propria et naturalis dispositio aquae. ergo tunc aqua simul habet frigiditatem et calorem saltem in gradibus remissis. Patet antecedens probatur: in passo enim agens applicatum debite supra aliquem capacem quod non producat calorem propter contrarium considerantiae ergo tunc producit ignis aliquem calorem in aqua. et consequentia aqua quod tunc et retineat frigiditatem probatur quia ignis non est tantae virtutis ut totam frigiditatem in unico instanti expellat et aqua ubi propria constat. Respondet Durandus et Scotus ignem tunc non producere calorem sed rarefactionem. Verum haec solutio nulla est, et pugnat cum experientia.

Contra

Certum est autem quod forma substantialis non conservatur in materia sine propriis et conaturalibus dispositionibus. et hoc probatur sic argumento. Si igni applicetur aqua ut ipsam conburat et inflammet, certum est, quod prius ignis per suas proprias dispositiones quae sunt caliditas et siccitas disponat ipsam aquam. Dispositio autem non fit in instanti, sed per motum successivum calefactionis, atque durante illo motu adhuc perseverant natales dispositiones et proprietates aquae quae sunt frigiditas et humiditas. Ergo durante illo motu calefactionis manebunt in aqua frigus et humor. haec consequentia patet. quia nulla forma substantialis potest conservari sine suis propriis et conaturalibus dispositionibus.

Conclusio Secunda.

Duae qualitates contrariae in gradibus intensis vel quarum una est in summo, altera in remisso non possunt simul stare in eodem subiecto. Et ideo certum est unum potius, qualitates contrarias non posse simul esse in eodem subiecto. Et hanc sententiam stabit contra Durandi et Gregorii rationes infra dicenda.

Pbr tn conclo 70. Contraria sunt q se mutuo expellunt ab eod subo. ergo si una qualitas est in summo expelleret alteram. ans pbt ex defin. contrariorum tradita in logica. Consequentia pbr. Si n. contraria se expellunt hoc non faciunt quatenus sunt in gradibus remissis. sed q se expellunt. pbr nam contraria qual. quatenus est in summo est ore depurata a suo contrario qa summe intensa et ut diximus intensae qualitatis plenitudo impedit depuratione a suo contrario. ergo qualitates contraria in summo non compatitur alteram qualitatem contrariam.

Pbr conclo 20. Si qualitas aliqua in summo gradu compateretur secum contrariam qualitatem vel gradum illius v.g. si calor in summo compateretur secum aliquem gradum frigiditatis sequeretur q posset dari m. calor quam sit maxi. consequens est falsum. ergo et ans. pbr sequela quia si in igne habente calorem summum pbt esse aliquis gradus frigiditatis, applicetur alius ignis ad expellendum illum gradum frigiditatis tunc sic arguitur. ad expulsionem illius gradus frigiditatis necesse fuit in igne receptio alterius gradus caloris ergo tunc dabitur in illo igne m. calor quam antea erat

ille

ille frig. et ux. q. a igne applicatus pt ex-
pellere gradu illu remanentem pt. Agens n. nate
tamdiu pt agere q. ceteris paribus quamdiu repit
in passo sibi contrariu. go ille ignis applicatus pt
expellere gradu remanente frigiditatis et plene
nil aliud introducere qua gradu nova caloris.

Conclusio Tertia.

Duae qualitates contrariae non pnt et esse si-
mul in gradibus excedentibus latitudinem suae
intensionis et effectiuis.

Supponamus ergo q. summa intensio qua pt ee
calor sit ut 8. et frigiditas et tu habeat suae in-
tensionis gradus 8. tunc dicit nra conclo q. non pnt
esse simul calor ut quinque et frigus ut 5. imo et
nec tamen cu calore ut 5. stabit frigus ut 4.
q. e media latitudo frigiditatis.

Pbr conclo Agens nate quo agit expellit una for-
ma et introducit aliam. go si illi sto applicet
ignis introducet calorem et expellet frigiditatem
ultra. go ille calor crescet usque ad 8. q. e summa
intensio caloris. ex alia vero parte non corrumpet

fri-

tota illa frigiditas quam antea habebat subiectum, quia non
potest esse simul summus calor et aliqua frigiditas
quia tunc contraria tantum paterentur. Minor patet. Quia tot gradus
frigiditatis corrumpuntur quot gradus caloris intro-
ducuntur; sed non introducuntur nisi 3 gradus qui defi-
ciebant a summa intensione caloris, ergo solum ex-
pelluntur 3 gradus frigiditatis, et quia ibi superest
aliquis gradus frigiditatis, et consequenter potest dari maior
dari calor quam sit maximus. Ex hac ratione infertur
quod una qualitas contraria tot gradus alterius qua-
litatis contrariae secum potest compati quot sibi desunt
usque ad summum gradum, ut si v.g. summa intensio
caloris sit ut 8. si calor est in aliquo subiecto ut 5. tunc
compatitur secum 3. gradus frigiditatis. si fuerit ut 6.
compatitur duos gradus. si ut 7. unum. Et patet hoc.
Quia tota capacitas subiecti debet esse expleta, ergo id
quod in una qualitas deficit ex alia suppleri.
Quod confirmatur: Nam ille calor ideo non est in sua
summa intensione quia habet aliquid admixtum de
contraria qualitate, ergo tantum patitur hic de contraria qual:
quantum sibi deficit de summa intensione.

Si

Quaeres. Utrum duae quali: contrariae possint esse simul
in gradibus aequalibus ita ut quilibet sit in medietate
suae summae intensionis. R. quod possit fieri
saltem 4 aliquo tempore, nam si aliquod subiectum esset
frigidum ut 5. et calidum ut 3. et applicaretur ignis ut
introduceret unum gradum caloris nec expelleret ne-
que gradus frigiditatis et sic ille calor ut 3. cresceret
usque ad quartum gradum, et et frigiditas quae antea
erat ut 5. redigeretur ad gradum ut 4. ergo duae illae
qual: contrariae possunt esse simul in eodem gradu aequali.

Conclusio Quarta.

Consistentia mixti consistit in conjunctione
qualitatum istarum contrariarum reductarum ad certam
temperiem et proportionem. Quae vero in animalibus
complexio et in ea sanitas consistit animalis.
Licet nec omnia mixta nec omnia animalia habeant
idem temperamentum et eandem proportione tem-
perantur sed varia iuxta diversitatem naturae.
Haec conclusio non eget probatione. Nam experientia constat
quod si aliquod corpus habet calorem et frigiditatem vel
has qual: reductas ad medium et certam proportionem

vivit

inest in sanitate absque infirmitate partis, sic in pedimento sua munera facere.

Conclusio Quinta.

Qualitates motivae contrariae ut sunt gravitas et levitas non possunt esse simul in eodem subiecto.

Probatur contra. Nam sequeretur quod illud subiectum in quo sunt non moveretur motu naturali sursum neque deorsum, nam ascensus esset contra naturam gravitatis et descensus contra naturam levitatis aut deberet moveri motibus contrariis naturaliter et sic tenderet duo loca opposita naturaliter quod est impossibile. Hanc tamen tantum intellige si istae qualitates motivae sint in eodem gradu si in subiectum illud in quo sunt plus habeat levitatis naturaliter movebitur sursum, si vero plus gravitatis naturaliter tendet deorsum. Quod si qualitates repugnantes simul in eodem gradu contra naturam posita non est tamen tale subiectum habens illas qualitates consisteret plane immobile in eodem loco.

Obicies pro contra. Contraria sunt quae se mutuo expellunt ab eodem subiecto. Sed qualitates contrariae in quocumque gradu accipiantur contrariae remisso quia sunt contrariae ergo semper se expellunt ab eodem subiecto. et ergo non possunt simul esse

consistere et in gradibus remissis.
R. 1o. Itane non esse definitionem constitutivam contra-
rietatis sed tantum descriptionem aliquam quae datur per effec-
tum contrariorum, nam si albedo et nigredo sumantur in
abstracto et non ut sunt in subiecto tunc suam essentiam
retinent et tamen se mutuo non expellunt. Quare
fundamentalis illarum contrarietas est natura et essentia
illarum ex qua postea oritur impossibilitas simul coexi-
stendi in eodem subiecto. R. 2o. Quod qualitates contra-
riae opponantur, quod inter se non tantum opponantur contradictorie
vel privative, nam in contradictoriis nullum est medium,
nec et in privativis respectu subiecti capacis sed opponuntur contra-
rie, in contrariis autem est medium aliquod, et ita in illo me-
dio possunt se compati proportionaliter, ita ut quantum de
latitudine alicuius qualitatis fuerit in subiecto, tantum de lati-
tudine alterius qualitatis expellatur. Sicut in motu locali
terminus a quo et ad quem quasi contrarie oppo-
nuntur, unde cum fit transitus ab uno ad alterum
tunc datur medium aliquod in quo subiectum partim fit
in termino ad quem, et partim in termino a quo, et
quanto magis participat de uno termino tanto minus
habet de altero.

Ar

Obiicies 2º. Impossibile est idem subiectum esse simul album et nigrum, ergo impossibile est quod albedo et nigredo sint simul in eodem subiecto; omnino videlicet certum, impossibile est n. duos terminos contradictorios simul de eodem subiecto idem affirmare, quod tamen contingeret si idem subiectum esset simul album et nigrum. imprimis esset album et non esset album. consequentia probatur. Albedo ubicunque recipiatur si tamen sit in subiecto capaci, reddit suum subiectum album, et illud tale denominat, id enim dicitur album quod habet albedinem sibi unitam, et idem est de nigredine. ergo impossibile est albedinem et nigredinem esse simul in eodem subiecto et in gradibus remissis sicut impossibile est idem subiectum esse album et nigrum.

R. Concedo antecedens et nego consequentiam. Ad probationem dico quod non cuicunque gradui albedinis sufficiat absolute denominare subiectum album sicut et in extensione albedinis non quaecunque pars sufficiat denominare totum subiectum album,

alias

alias Æthyops habens hoc albedinem in dentibus absolute diceretur albus, sed petitur ut plures partes subiecti habeant albedinem. Ita etiam dicendum est de extensione. non n. quilibet gradus sufficit denominare subiectum absolute album, sed petuntur plures gradus. Et illud dicitur absolute album quod in pluribus partibus habet intensionem albedinem. Similiter quod aequaliter habet utrumque colorem dicitur potius mixtum ex utroque.

Obiicies 3o. Maiorem repugnantiam habet album et nigrum quam magis album et minus album, sed impossibile est quod idem subiectum simul sit magis album et minus album. ergo et impossibile est quod sit simul album et nigrum, et consequenter impossibile est quod simul habeant albedinem et nigredinem. M. est certa, quia album et nigrum opponuntur contrarie, magis vero formae sunt distinctae, sed maius et minus.

minus album sunt eiusdem speciei solo numero differentes penes perfectum et imperfectum ge.m. vera e[st] q[uia] implicat quod eadem forma simul sit intensa et remissa.

R/. Arg[umen]to N[e]g[a]to m[aiorem]. Et dico maiorem esse repugnantiam inter magis album et minus album, quam inter album et nigrum, non q[ui]dem propter convenientia[m] in specie, quia sic inter se non repugnant, sed p[ro]p[ter] contrarietatem duaru[m] relatiu[m] oppositaru[m] resp[ectu] eiusdem [quae] consistunt in indivisibili; q[uia] magis album e[st] quod plus habeat albedinis, minus vero album quod minus habet albedinis, q[uae] duo plane inter se repugnant. At vero albedo et nigredo h[abe]nt inter se latitudinem graduu[m] et ideo cum illaru[m] intensio non consistat in indivisibili multu[m] est inconveniens quod idem s[u]b[iec]t[u]m simul habeat partem albedinis et simul nigredinis. Et haec dum adscripset Nobis meus Germanus Matthias 20. Junij

Dub.

Dubium Quintum.

Utrum Unumquodque Elementum habeat tantum unam qualitatem in summo ex istis 4: et aliam juxta medietatem Vel an possit habere duas qual: in summo?

In hac difficultate 1a sententia est Aliquorum modernorum et etiam antiquorum asserentium in quolibet elemento reperiri unam quali: summe intensam. aliam vero licet non summe intensam, tamen intensam ultra medietatem. quare sic dicunt in igne reperiri calorem in summo, et siccitatem ultra medietatem. in aere vero humiditatem in summo calorem ultra medietatem. in aqua reperiri frigiditatem in summo, humiditatem vero ultra medietatem. In terra reperiri siccitatem in summo frigiditatem vero ultra medietatem et ex hac inferunt Arist: in quolibet elemento praeter duas qualitates esse ponendam 3tiam qual: in gradu valde remissa

q

qualitas compleat id quod deest illi qualitati
convenit in summo etiam et ita ... in igne
aliquid humiditatis tm quod deest siccitati quae
convenit igni in summo sed ut diximus ultra
medietatem quod probant. nam tot gradus contrariae
qual: admittit sicut quaelibet qualitas quot sibi
deficiunt usque ad summum gradum. ergo in omni in
quolibet elemento altera qualitas ex duabus
quas habet non sit in summo supplendum erit
id ex contraria qualitate et sic ... ...

2a sententia huic opposita est D. Thomae. hic tex. 23.
quam et docuit Albertus m. eamque cum ceteris summi
omnibus ... defendit m. Pamer hic et consistit haec
sententia in hoc sc: quod ignis sit summe calidus et
summe siccus habens utramque qualitatem in summo
aër sit humidus a. et calidus minime tm habens ex
his qual: in summo sed tm citra summum,
vel ultra medietatem. aqua vero est summe hu-
mida, frigida vero ultra medium; terra tandem
est summe frigida et ultra medium sicca.

Et

Et haec sententia cum recteat probabilior q[uam] aliq[ua] explicanda sit.

Conclusio Prima.

In quolibet Elemento sunt constituendae duae qualitates.

Ita docet Arist. cap. 3. 2 de gen. Nam ex illis 4. qualitatibus primis fiunt 4. combinationes quae constituunt 4. elementa, ergo in quolibet elemento est una combinatio, atque combinatio non fit nisi ex duabus qualitatibus ergo in quolibet elemento reperiuntur duae qualitates. Confirmatur hoc ratio ipsa experientia. Nam experientia comperimus quod terra non solum sit arida sed frigida, aqua non solum sit et frigida sed et humida. Ignis etiam non solum sit calidus sed et siccus. ergo in quolibet elemento est ponenda duplex qualitas. Ab alternatione tamen una modo utrum istae duae qualitates sint in summo, vel non. Unde ut sciamus quomodo se habent illae istae qualitates sit

Conclusio Secunda.

Bene possunt competere alicui elemento duae qualitates in summo et de facto ignis est summe calidus et siccus.

aër

ãer a. ca calidg et humidg ultra medietatem
multa habens ex his qual: in summo.

Hanc tamen docet D. Th. loco citato aliiq.
Aut: qria sentia relati. Ptr tamen quo ad
1am partem. Pr: non repugnare in uno elemento
reperiri duas qual: in summo. nam experimur
ignem non humectare, qa ex illo nullo modo
pt exprimi humiditas. deinde experimur esse
summe calidu, manifeste sequitur igne tum sic-
citatem et caliditatem in summo.

Ptr tamen 2o rae. Pr: q ignis sit summe calidg.
Ignis est nobilissimum elementum inter oia. Ergo
debet illi perfectissima qualitas (qlis est calor, su-
pans ceteras qual: per sum vigore et activita-
tem et debetur ei in perfectissimo gradu utroq
signum patet. quia n. spa est perfectior eo petit
nobiliores affectiones et qualitates, deinde qa
competit ipsa qualitas in summo gradu debetur
alicui elemento. ergo perfectissima qualitas et
in perfectissimo gradu debet perfectissimo ele-

mento

mento q est ignis. Quod vero sit ignis fume
secq. ptr. causa siccitatis vel est frigus condensans
et comprimens aliquam rem, vel est calor consu-
mens humiditatem. atque in igne est calor in fumo,
ergo in igne erit et siccitas in fumo. Mq(?) cum
phy: has duas causas siccitatis assignantis
modo superius explicato m. item probat ex
parte causae. et consequentia ptr. ibi est fumo siccitas
ubi humiditas est totaliter consumpta, sed in igne
est calor summus omnem consumens humiditatem. ergo
in igne erit siccitas in fumo.

Quod pars causae ptr. Aer est calidus et humidus
ergo neutram qualitatem habet in summo sed tantum
ultra medietatem. causa ptr. imprimis quod aer
sit calidus habet ex eo quia est contiguus ipsi igni.
ergo habet aliquid caliditatis ab igne. ultra. sed
non est summe calidus quia calor in summo compe-
tit igni. ergo erit tantum calidus ultra medietatem.
quod vero sit neque summe humidus. ptr quia
aqua est summe humida ut patebit causa sequenti.
ergo non aer.

ptr

patet quod in aere est calor et ultra mediocritatem quod non est summe humidus patet quia calor semper consumit humiditatem quod si ea aere calidus non potuit esse summe humidus. Confirmatur hoc etiam. Motus caeli est causa efficiens elementorum et qualitatum eorundem. quod cum motus ille sit causa caloris in elemento illi proximo scilicet igne causat summum calorem. Tunc ultra. sed summus calor causat maximam exhalationem. quod et summam siccitatem. hoc consequentia patet. quia siccitas oritur ex hoc quod exhalantur vapores; aer vero quia est remotior a caelo non accipit calorem in summo per motum caeli, tamen motus caeli causat in aere aliqualem calorem. quia aer non est valde distans a caelo; causat et idem motus caeli in aere humiditatem aliquam, quia calor cum non sit ita in aere intensus ut quod ultra consumeret omnes vapores et expellat omnem humiditatem, manebit saltem aliqua humiditas in illo. et consequenter aer neque erit summe calidus neque summe humidus.

Con:

Conclusio Tertia.

Aqua est summe humida et citra summe frigi-
da, vel frigida iuxta oppositionem.
Probatur quoad primam partem ipsa experientia.
Nam experimur sensu tactus quod aqua sit
magis humida quam aër, ergo aqua erit summe
humida. Probatur consequentia: quia quaelibet ex istis 4.
qualitatibus debet competere alicui elemento
in summo, sed humiditas non competit aëri
in summo, neque igni neque terrae ut constat,
ergo competit aquae in summo. Confirmatur. Elemen-
tum aquae magis distat ab igne quam elementum
aëris, ergo aqua habet maiorem humiditatem quam aër.
Probatur consequentia a contrario: quia proprium caloris est
exsiccare, ergo si aër est propior igni quam aqua,
magis erit siccus et e contra aqua erit magis
humida. Altera pars constat quod si aqua sit
frigida citra summum, patebit ex eadem sequenti.

Conclusio Quarta.

Terra est summe frigida et extra medium sicca.

Pbr Cante. Quo magis aliquid distat a suo fonte caloris tanto magis participat frigiditatem sed terra summe distat ab igne in quo calor residet tamquam in fonte. ergo terra erit summe frigida. et pt hec tanta clari ymo expia. quo n. aliquid magis distat a sole eo m. frigiditatem recipit. unde partes mundi qre remotiores sunt a celo nixis frigoribus sunt subiecta, ut pt in istis plagis septentrionalibus in qbus perpetuum frigus dominatur, ita ut mare perpetua glacie congelatum persistat, et numquam resolvatur. Tasfir merito hoc rao. Nam dens densitas est causa frigiditatis. ergo ubi e m. densitas est ubi et m. frigiditas sed in terra e m. densitas quam ut aqua. ergo et in terra erit m. frigiditas ac et ysignis aqua non e frigida summe, sed terra.

Ta Cantes pars pt expia. Videmus n. et tangimus

Sic:

siccitatem terrae, atque siccitas igni in summo
competit. ergo non potest terrae competere et in summo.
Consequentia patet, quia duae qualitates eaedem non potest
in summo competere distinctis elementis. ergo siccitas
non competit terrae in summo, sed in
ultra mediocritatem.

Conclusio Quinta.

Ex primis qualitatibus licet non sit necessarium
quod in quocunque elemento reperiatur in
summo gradu, petitur tamen quod saltem in aliquo
elemento reperiatur in summo.

Haec tota infertur ex praecedentibus. et probatur.
Nam ita in omni comparatione ut illud quod
tale participative reducatur ad aliquid quod in illo
genere sit tale per se primo et perfectissime in summo. ergo
omnia quae sunt calida reduci debent ad unum quod
sit perfectissime calidum. et consequenter omnia frigida
reduci debent ad id quod est perfectissime frigidum,
dum etc. et sic de aliis qualitatibus: ergo cum in
mixtis sint istae quatuor qualitates in perfecte quo modo

et

et non in tota sua intensione, erunt non tales qualitates in summo, sed tantum in elementis quolibet qualit: ex his 4. saltem in uno elemento erit in summo gradu.

Alii concl. quo. Ad quod in aere non reperitur caliditatem humiditatem ultra medium, sed una ex his debere reperiri in summo illorum. Sed si in aere reperitur non una qualit: in summo, sequeretur quod elementum aeris haberet 4. qual: et quod esset aliquod mixtum. atque hoc est falsum, quod et id ex quo sequitur patet seq: si aer nullam habet ex his qualit: in summo quilibet illarum habet aliquid admixtum de sua contraria qualit: iuxta ea quae supra diximus. et quod consequens calor in aere habet secum aliquid frigiditatis et humiditas aliquid siccitatis quod est contra. quod caliditas et humiditas sint tantum in aere ultra mediatatem. quod habet gradus contrariarum qualit: quae admittere quae deficiunt usque ad summum

BC

Rx: N. seq. ad pb: dices. quod sit cum susceptivum contrariorum ut sunt omnia mixta, quae subiiciuntur contrariis, tunc quando dico ex uno quali et sit in summo gradu, tum adest sui contrarii. At vero elementa in sua puritate et debita dispositione spectata non sunt sic contrarietatis, sed dicuntur minant sibi certas qualitates, quarum illae quae sunt in summo non habent aliquid admixtum ex suo contrario ut fit in mixtis. Sed cum in illo gradu citra summum non quia sit aliquid contrariae qualitatis admixtum sed quia capacitas talis sit cum eam completa. Quod ergo supra dicimus tunc esse qualitatem summe intensam quando cum separata a suo contrario loquuti sumus de mixtis sive et de elementis existentibus extra suam puritatem et dispositionem naturae quae tunc habent capacitatem susceptivam contrariorum intensionis et remissionis.

Hic

Aliquis autem aperter q ignis sit magis calid. quam sicc. qd caret humido... R. Autem q hy magis non velle quasi intensive calorem sit maior in igne quam siccitatis sed q calor p. et magis ppie gvemiat igni. Contra. hy magis signat intensione quatts. go si omnes istae qual. sunt aequales in actis in igne male dicit Ates ignem ese magis calidu quam frigidu R. falsu ese q p hy magis semp signtr intensio qualtis ad plures gradus vel pauciores sed aliqn et signt m. actiuitas unde qa ignis mxe agit q caloram ideo dixit Ates ignem ese magis calidu q nos non negamus. et p plena intelligia huig Reta id quam et diximus s: eas primas 4 qualitates licet sint actiuae in ordine ad institutionem mixti, humiditas tn et siccitas considerant ut passiuae caliditas vero et frigiditas ut actiuae. qa priores non sunt tantu actiua, tis sicut posteriores, sunt tn m. resistentia

ad

ad patiendū et ita non contrariantur aliis neque
aequantur in activitate sed in resistendo, ita et
contra quae aliae excedunt in agendo tamen istae
in resistendo et ita potest esse mutua actio inter
illas qualitates et non sic quod illae quae sunt m.
activitatis consumant alias quae illae habent plus
resistentiae. Similiter elementa quae sunt contrarium
qual: licet omnia sint activa, tamen duo tamen considerantur
ut activa, alia vero ut passiva, quia
hoc videtur exigi ad mixtionem ad quam ele-
menta ordinantur. et ita in elementis activis
dicitur aliquid magis vigere qualitas activa quam
passiva licet non sit intensior quam illa, quia
scilicet per activam qualitatem habet primam rationem
agendi magis quam per aliam quae est m. activitatis.
quare ignis dicitur magis calidus quam siccus
licet utramque habeat qualitatem in summo, quia
per calorem habet m. activitatem quam per siccita-
tem, terra vero e contra dicitur magis sicca quam

frigida

frigida licet sit summe frigida et non summe
sicca quia magis resistit quam siccitatem quam ad
frigiditatem et cum sit elementum passivum
uel sit aliqua proportio illa qualitas passiva dicitur
fortior quam alia quia ea magis resistit.
Aqua vero dicitur magis frigida quam humida
licet sit summe humida et non summe frigida
quia frigiditatem sibi non debilitatem quam
quam humiditatem aer idem dicitur magis humidus
tamen quia in ipso [illegible] alteratur humiditas
tum quia magis resistit quam illa. Quod autem
aliqua elementorum sint magis activa quam
passiva et quod tamen activum magis habeant
ignis et aqua quam ignis et aer patet ex textu.
quam ita distinguit has qualitates et postea ipsa
elementa. patet 2o experientia. Quia in igne et aqua
experimur quod maxima activitatem ad calefaciendum
et infrigidandum quam in terra et aere quae
potius sunt elementa apta ad patiendum.

Obiicies 3o. Terra est summe sicca. ergo non ignis
est summe siccus. prob. antecedens. eadem n. qualitas
non pot. distinctis elementis in summo gradu
competere. cum ptr eas defectus sicci. Siccum
est q facile terminatur proprio termino difficile
alieno. sed haec definitio sicci competit com-
petit terra propter suam soliditatem et duritiem
quae duo sequuntur siccitatem. ergo ans verum.
Confirmatur argumentum. Terra non est summe
frigida. ergo est summe sicca. cons. prob. quia
terra debet aliquam habere qualitatem in summo, sed non
habet calorem in summo, neque humiditatem, neque
frigiditatem. ergo siccitatem. quod non sit summe
frigida prob. (de aliis n. qualitatibus constat)
si esset summe frigida terra neque esset habitabilis
ab animalibus. hoc autem est falsum. prob. seq. ideo n. animalia ter-
restria non possunt diu consistere in aquis quia habent
nimiam frigiditatem. ergo si terra esset summe
frigida non posset habitari a terrestribus.

R.

Rx: N. ans. cad. pb: dico illa dispositionem sicci
xpne competere igni licet et ff excellentiam
gradu sicculatis repti in terra ipsa sit et
secunda terminabilis quia terminatio magis
terminabilis ee ignis. Ad Conf. Rx.
N. ans. cad. pb: dico illa portionem terrae q
habitat ab actu terrestris esse temperatam a
natura per varias caelorum influentias, et ita
bene posse inhabitari, sicq. a. siccis sicculis
prout sunt siccitatibus. Ad fundamentum
contrarium, sufficit in proprio dictis relatum est.
Rx. Resolvenda ee illa quaestio an qualitas
summe intensa in elemento secunda habeat an-
nexam remissam contrariam qualitatis - q. qua.

Conclusio Ultima.

Qualitas elementi summe intensa non habet
sibi annexam contrariam qualitatem in gradu
remisso.

Pbr

Patet contra ex arte q̃ in unoquoque elemento
tantum unam posuit cumulatam qualitatem. ergo
contra Aristotelem tantum duae quali. regnant in singulis
elementis. patet contra ergo. rat. Si essent illi
3. qual. vel quinto contraria sequeretur q̃
elementa non essent corpora simplicia sed mixta.
sed hoc falsum est. ergo et id. in pte patet seq. Illud
dr corpus mixtum q̃ est compositum ex contrariis
qualitatibus ut patet ex defi. in [illegible]. ergo
si illi essent contrariae qual: siue in gradu
remisso siue intenso, elementa essent corpora
mixta. Patet contrarij ad litteram Illum
ideo non memini nisi duo qual: contraria quia
et valde remissa ibidem id denominatione debet
fieri vel definiri a potiori. Sed contra est.
Quia id quod alicui competit et ex propria natura
siue in gradu remisso siue intenso debet
nominari et explicari. Sed sic tribuens
qual: illa remissa et contraria conuenit elemento

q 3e. ad raem in Casu allatā R/. al illa
quod ad raem corpis mixti non sufficiat
Terminus mixtio qual: alias multa elementa
essent simplex corpus sed mixtū qa hūt alias
qual: sed potius tempies q. primam qualit:
et ideo ut aliqd corpus dicat simplex non debet
attendi simplicitas qual: sed debet attendi
ex hoc q vendicet sibi aliquā qual: in summo.
Calidū &c. Corpus non dr mixtū, qa hūt
plures qualitates non contrarias, alias elementa
essent corpa mixta. qr corpus mixtū dicitr
illud q hūt admixtā contrariā qualitatem,
consequa pt qa non videtr alia rāo ex qua
peti deberet rāa corpis mixti. hucqueatis
R/. ad raem in initio allatā dr: tot gradus
qualitates contraria repiri in stro q ipsi desumunt
ex alia pte sunt &c capaces contrariam qualitatū
non a- pte sunt &c incapaces quale &c elementa

ss qua simplicitatem.

Obicies vel ultimo script ex nra parte q qua-
litas illa ultra mediocritatem non habens con-
trariu contrariu pot in unico instanti intendi
usq ad summu. atq hoc e falsu. Intensio
n. e motus, q prius acceptu. pb et id ex. pte
Seq: ubi nullu e resistens contrariu actio fit
in instanti, sed ibi nullu e contrariu resistens
ut supponunt Auctores illi. Ergo intensio illa
usq ad summu gradu fiet in instanti.

R. N. seq. ad pb: N. m. et dico q in aere
v.g. sit humiditas q resistet ita ut non pot
in unico instanti aer fieri summe calidus, et
idem dices de aliis Elementis.

Ex his colliges ordinem Elementoru inter se
et et qualitates elementales, qua Auctor noster
facit. Primum elementum e pfectissimu e ignis
summe calidus et summe siccus. 2m Elem: e
Aer valde calidus et valde humidus licet
neq humiditatem neq caliditatem habeat

in

in summo. 2o est Aqua quae in summo est humida et valde frigida. non a. frigida in summo. 3um Elem: inter tota graui simum est terra in summo frigida et valde sicca.

Dubium Sextum.

An Qualitates symbolae Elementorum sint eius=dem speciei uel distinctae?

Qualitates symbolae uocantur illae quae inter se conueniunt, ut v.g. calidilitas ignis et calidilitas aëris. frigiditas terrae et Aquae et de his qualitatibus primis hic an sint eiusdem vel diuersae speciei. pro resolutione huius sit.

Conclusio Vnica.

Qualitates symbolae Elementorum sunt eiusdem speciei atomae.

Haec late est contra Thomi. et probatur ratione. p.o.

Si

Si caliditas ignis et caliditas aëris distinguerentur specie sequeretur quod non esset faciliter transitus ab igne ad aërem quam ad terram vel aquam. consequens est falsum ergo et antecedens. minor patet infra. probatur sequela: illae duae qualitates calor scilicet ignis et calor aëris distinguuntur specie ergo nullum est symbolum sive convenientia inter ignem et aërem ut ab igne sit faciliter transitus ad aërem. probatur tertio. frigiditas aquae et terrae conveniunt in generatione; secundum eundem effectum secundum speciem. ergo et ipsae duae frigiditates erunt eiusdem speciei. sequela est evidens. nam causae specie distinctae producunt specie distinctos effectus. antecedens vero ipsa experientia comprobatur. nam frigiditas aquae et frigiditas terrae producunt eandem specie densitatem compressionem et duritiem. ergo antecedens verum. Probatur tertio. si qualitates symbolae distinguerentur specie sequeretur quod calor ignis et calor aëris essent qualitates contrariae. consequens est falsum ergo et id ex quo. probatur sequela: nam sunt duae qualitates sub eodem genere contentae ab eodem [illegible] se mutuo expellentes. ergo erunt contrariae qualitates. quod autem hoc sit falsum probatur. nam illi duo calores aëris scilicet et ignis mutuo se adiuvant et intendunt eandem [illegible] ergo non contrariantur inter se

Cas:

Confirmatur hoc ratione ex Arte aparente quod unum genus elementa ex alio tamen in utroque manet eadem gradu: non numerice sed specifice quae informat Artes quae qualitates symbolae quae sunt in Elementis conveniunt in eadem specie.

Obiicies quod contra hoc. Siccitas terrae est propria passio terrae et siccitas ignis est propria passio ignis. sed ignis et terra differunt specie. quod et eorum passiones. probatur quia distinctae naturae et essentiae secundum speciem petunt distinctas specie proprietates. R

R. Qualitates symbolas elementorum dupliciter considerari. quatenus sunt proprietates elementorum dimanantes a tali essentia. quod possunt considerari quatenus sunt potentiae et qualitates quae. et hoc modo considerantur tamen distinguuntur specie sicut et ipsae naturae elementorum distinguuntur specie a quibus effluunt. at vero in quantum considerantur ut potentiae aut qualitates calefactivae vel frigefactivae vel exsiccativae tamen sunt ~~distincta~~ eiusdem speciei. sicut potentia visiva hominis et potentia visiva equi in ratione propriae passionis distinguuntur specie iuxta diversitatem naturarum a quibus dimanant

si

si vero considerent quatenus sunt partes universi sunt ergo species quae habent eadem olim facta, a quo eo modo recipiunt species accidentales.

Obiicies 2do. Siccitas terrae intrinsece determinat sibi frigiditatem et densitatem. Siccitas vero ignis petit caliditatem et raritatem. atque istae species sunt distinguuntur. ergo et illae duae siccitates.

R. Quod quali: Elementum per se et ex natura sua nullam aliam sibi quali: vendicent, sed forma substantialis elementorum eaque sibi determinet certas qualitates, unde siccitas ignis est eadem concomitanter cum ~~siccitate~~ raritate et calore, non tamen calor et raritas sunt species siccitatis quasi eam natura consequantur. eas n. sunt qualitates per se, et non una sequitur ad alteram. sed eas consequuntur immediate formam ignis. unde id quod intrinsece et ex natura sua petit siccitas est tam in siccitate terrae quam ignis licet aliae quali: concomitantes sint diversae speciem in igne et in terra.

Obiicies 3o. Humiditas aquae habet naturam aliquam aliam quam humiditas aeris tunc nego.

go

ergo istae qualitates distinctae sunt. probatur consequentia: nam ex di-
stinctione effectuum naturam a speciebus venamur
distinctionem ipsarum causarum, ergo si sunt distinctos
effectus esse distinguuntur causae inter se. antecedens vero probatur.
humiditas aquae habet ex natura sua extinguere
ignem quem tamen non extinguit humiditas aëris
sed magis fovet. ergo humiditas aquae habet na-
turam effectum quem humiditas aëris non potest. probatur
antecedens. nam etsi aqua sit valde calida, ita ut
fere nihil sit in ea frigoris adhuc tamen ex-
tinguit ignem. ergo humiditas aquae ex natura sua
habet extinguere ignem.

Respondeo ad 1. Quod aqua quantumvis calida sit extinguat
ignem non est consideratio qualitatis haec, quare a. et
conservatio ignis fit per quandam resolutionem par-
tium subtilium in materia combustibili et ideo
si apponatur aliquod corpus minus densum quod licet neque
sit humidum neque frigidum adhuc tamen extinguitur
ignis et corrumpitur per accidens quia extinguit
illa exhalatio partium subtilium cuius rei signum
est si super ignem effundas cineres quantumvis siccos
et calidos adhuc tamen suffocatur et ignis extinguitur.

et

7 haec pt ad argum quare humiditas aeris non extinguat ~~...~~ ignem 7a. qa careat illa densita, te impediente exhalaes et refectiones. Circa Elementum ignis quod inter oia nobilissimum et inter dubi an ... detur et quamuis inter viros doctiores multum hac re de sit dubium placet tn adducere unum argum g sententia negantium ignem esse elementum. Unde

Obicies 7o. Non datur Elementum ignis. ergo non sunt 4 Elementa. ergo pt. ptr aus ex Arte 30 med corum. In concavo Lunae e purissimus aer. qui ibi nunc ignis. et ergo ignis non erit elementum. ptr eo rone si n. daret elementum ignis cum ex una parte esset max ... et totum aerem excederet in magnitudine et simul et esset lucidus sicut est ignis cum quo quaenit in sphe, certe non pot latere visum nostrum, atq ut expa pt eo latt. visum nostrum. ergo nullum tale elementum si dicas q ignis sit remotissimus a nobis et ideo non posse eum videri. Contra nam multo m. distat cc a nobis usq ad locum stellarum fixarum q sunt in 7bino caelo, et tn illae videntur a nobis ergo pt distam non impedimentio.

Conf:

Confirmatur. Si ignis esset in regione naturali cum sit
maxime activus habeatque materiam sibi perfecte aeream
quae est corpus subtile et bene dispositum inflam-
maret totum aerem et effice(re)t hec consumeret tam
activa et ita muta[ta] in se converteret. Ergo non datur
elementum ignis, vel si datur tunc a natura ad conservationem
terrae esset ad densitatem illius. Confirmatur 2°.
In ceteris aliis elementis inveniuntur commixta activa
aliqua ergo si esset elementum ignis peneret in
eo aliqua activa et mixta, sed hoc non apparet.

Ro.

R. Ergo ad 1um dicitur illum nomine aëris puri s.
firmi intelligere flammam subtilissimam quae est
mixta concava lunae. Ad secundam dico quod elemen-
tum ignis non potest a nobis videri nisi per exi-
guitatem suam quantitatis neque per distantiam quia est
a nobis quia ut aliquid sit visibile requiritur quod sit
densum ut ab ipsa reflectatur lux et species visi-
biles. ignis autem est cum raritatis unde licet sit
lucidus non tamen gerit circa nos lumen vel species
aliqua quia non habet partes densas. quod et patet
in aere quia licet sit illuminatus tamen non videtur

è natis per raritatem, quo magis quam ignis qui e
multo purior et rarior fulget, fugit visum nostrum?
ignis a. qui e apud nos est admixtus multis va-
poribus et ideo per densitatem apparet rubicundus
at si esset in sua puritate, a nobis non posset
visu percipi, stellae a. videntur a nobis tum quia
sunt densiores quam caeterae partes caeli, tum
quia ab illis resiliunt radii per aerem in aerem
in quo resultat aliquis color et haec de causa
apparet aliquando sol rubicundus, aliquando ardens,
aliquando m. et m.   Ad quartum Cusanum Resp.
Quod licet ignis sit naturae activae tamen a natura minuti
est constitutus in pedibus ne inflammet et minimam
partem aeris et cohibet intra suum locum. sicut et
natura minutis prohibet ne aqua maris licet sit
multo superior a terra dilatet super faciem terrae.
nam hic mergeret in destructionem universi.
Resp. Quod licet admittamus ultimum elementum
in illa parte in qua se coniungunt tamen quod ab una
parte deficit ex alia suppletur. unde ignis sit
naturae activae est tamen parum resistens et multo
magis resistit aer quam ignis.

et

et iterum si ex una parte ignis corrumpat aerem ab alia parte corrumpitur ignis ab aere unde fit quodam circuitu quod haec petit natura et bonum universi. Ad tertium Cassatum quod actio conservans quod calorem et humidum qua vita illorum consistit in caliditate et humiditate radicali illae neque illorum conservatio esse diuturna in igne ubi est summa caliditas et maxima siccitas, unde si verum est quod de Salamandra quod vivat intra ignem non erit ideo quia in illo acti dominetur ignis, sed quia frigidissimum est et durum, et ideo magis resistit igni quam alia actio et absolute non conceditur esse quod salamandra non possit diu esse in igne nam tandem consumeretur ab igne. et facile etiam viveret in igne quia diutius potest in illo esse quam cetera actio.

Dubium Septimum.

An

An quodlibet Elementum possit generari ex quolibet Elemento?

Duplex est sententia in hac re. Prima dicit nullum elementum posse ex alio generari immediate, sed semper debere mediare aliquod corpus mixtum, ita ut v.g. per generationem generetur nunquam elementum, generetur aliquod corpus mixtum, et ex illo v.g. ignis tandem generetur elementum. 2a non quidem absolute negat elementum posse immediate generari ex alio, tamen dicit quod elementum dissymbolum non potest generari ex alio immediate dissymbolo. Distinguit ergo haec sententia et recte duplicia elementa, quaedam sunt symbola, quaedam dissymbola. Elementa symbola sunt illa quae conveniunt in aliqua qualitate saltem secundum gradum excellentiorem, ut ignis et aër duo elementa symbola, quae conveniunt in caliditate. Elementa vero dissymbola sunt illa quae in nulla qualitate conveniunt, ut ignis et aqua sunt

sunt

sunt dissymbola, quia in nullâ qualitate conveniunt
ignis v.g. est summe calidus et siccus, aqua vero est
summe humida et ultra medium frigida, sunt ergo
respective huius distinctio sit,

Conclusio Prima.

Quodlibet Elementum potest immediate
generari ex alio sive illud sit symbolum
sive dissymbolum.

Dicimus immediate quia nullus philosophorum videtur negare
quod saltem mediate unum elementum possit generari
ex alio, difficultas ergo est utrum immediate hoc possit fieri.
Contra ergo non tenet Affirmativam partem est
Aristoteles hic cap: 4. asserentis Elementa posse ad
invicem sic transmutare et tamen nullam facit
mentionem utrum hoc fiat mediate vel immediate
neque est ullum certum habet de elementis symbolis
aut dissymbolis ergo secundum Aristotelem absolute dicendum
est quodlibet Elementum generari posse ex alio immediate.
Idem docet S. Th. hic explicans textum dictum Aristotelis
ubi sic ait. Concludit ergo sic: Aristoteles quod unitur mani-

festum

festuce q[uod] q[uo]libet elementu[m] ex quolibet p[otes]t
generari, p[ro]p[te]r ca[usa]m et ra[tio]ne[m]. generac[i]o fit ex [contr]ariis
et ad [contr]aria. atq[ue] o[mn]ia elementa sunt inter se
[contr]aria. ergo p[ossu]nt et ex se invicem generari.
M[aior] p[ate]t ex lib[ro] .j. phy[sicorum] ubi docuimus p[ri]ncipia generat[ion]is
vel ce[teris] nat[ura]lis e[ss]e inter se [contr]aria. et sic id q[uod]
generat[ur], generari ex suo [contr]ario. m[inor] et p[ate]t induc-
tione de o[mn]ib[us] elementis. Inprimis ignis et aqua
[contr]ariant[ur] inter se quo ad duas qual[itates]: calidi-
tatem sc[ilicet] et siccitatem. item. aer et terra
pugnant inter se cum terra sit frigida et sicca
aer a[utem] calidus ultra mediu[m]. ergo elementa inter
se [contr]aria sunt. quod a[utem] generac[i]o illa elemento[rum]
n[on] p[otes]t esse imediate p[ate]t. Ideo n[on] elementa
sunt ad se invicem transmutabilia et genera-
bilia q[uia] sunt [contr]aria. ergo erunt imediate et ad
se invicem generabilia et transmutabilia q[uia]
imediate sibi invicem [contr]ariant[ur] vel s[ecundu]m unam
qual[itatem] t[antu]m vel s[ecundu]m duas. et [consequen]t[e]r et p[otes]t subtes
forme elementorum corrumpi q[uia] substa[n]cia n[on] p[otes]t
[con]sistere destructis o[mn]ib[us] accidentib[us].

Huic

Hinc ratio potest exhauriri ex predictis quod elementa sunt mediate contraria inter se, nec colligi quod immediate possunt ex se invicem generari sed contrarium potius colligi scilicet quod generentur mediate, iuxta illud commune dictum philosophorum quod scilicet una res non potest transire de uno extremo ad aliud extremum nisi per medium ut clare videre est in semine humano quod non potest immediate transire in hominem nec potest homo immediate transire in terram propter nimiam contrarietatem et distantiam extremorum. unde ~~forma~~ hominis semen primo transit in embrionem et mediante forma embrionis in formam hominis et ille postea transit in terram mediante forma cadaveris. Sic etiam de metallis dissolutis multum contrariis magnamque habeant dissimilitudinem non potest unum immediate transmutari in aliud sed mediante alio, et consequenter licet quodlibet elementum potest ex quolibet generari non tamen immediate propter contrarietatem. Contra hoc. Quia illud dictum philosophorum tantum verificatur quando duo extrema petunt per se medium aliquid et tunc

non

nec pt fieri transitus nisi q medium illud ab uno extremo ad aliud extra q tn non e cum qto duo extrema petunt ñu tale medium. vltra. hoc ignis et aqua alia elementa non petunt q se aliq medium. go bene pt inter illa fieri transmutatio perfecta mediate. M. videt certa namque ideo i loco sursum non pot immediate pervenire ad locum deorsum absq aliquo medio loco, qa locus sursum et deorsum q se respiciunt et petunt locum inter, medium ad hoc ut res perveniat ab uno ad aliud. et ideo i gbra summe bene bacchu pt mediate transi-re ad summe avaritia absq aliquo medio, qa inter hec duo non requirit q se aliq medium ad hoc ut fiat transitus ab uno ad aliud. go M. neca m. vero pt. ideo n. forma embrionis hbt esse me-dium inter formam hois et sanguinis qa q se requi-rit generare nati hois post formam embrionis debet sed q se forma hoc ut expra gstat, hic post for-ma aeris v.g. genita ex aqua non debet subseq forma ignis, qa licz aer eatq ab aqua mediate ignis e virtute mutatis et fieri ma alio mede non genito ex aqua, ad istud a. anim

ut

ut patet non debet subsequi per se forma ignis. Ergo
signum est quod aer non sit medium per se petitum ab
his duobus elementis extremis igne scilicet et aqua,
cum hoc ut possint ad se invicem generari. Et ergo
Elementa et dissymbola possunt mediate ex se
invicem generari: neque illa duo capita allata
a contrariis multum contra nos urgent. Non primum
Quia forma cadaveris per accidens mediat
inter formam hominis et inter formam terrae quasi materia
non potest sufficienter disponi in tam brevi mora
temporis ad recipiendam formam terrae, et cum materia
non possit sine forma existere hinc mediat forma
cadaveris. Ad alterum caput de forma embrio-
nis patet ex dictis, quia illa forma embrionis est
per se petita ab illis duobus extremis scilicet forma semi-
nis et hominis, non autem sic se res habet in elementis
dissymbolis.

Conclusio Secunda.

Quodlibet Elementum potest immediate in
aliud converti ita ut nullum mediet genere
elementi vel quod dicitur licet alia saepe mediant.

Hanc

Hanc latere docet m. Pames ex pte. Quia pt
stringere per aquam ita delite applicat igni ut
ignis utramq[ue] suam qualitatem actiuissime intro-
ducat in aquam ut pt patet aliquas guttas
aquae spargendo per ardentem fornacem.
Ergo tunc guttae guttae in ignem immediate
per ipsum, ergo nulla necessitas hic est ponendi
aliquod medium vel elementum vel mixtum.

Alii ad 5um. Res non pt transire ab uno
extremo contrario ad aliud extremum contrarium nisi
transeat prius per medium, sed ignis et aqua sunt
duo extrema, inter quae medium cadit. Ergo non possunt
immediate ex se inuicem generari.

R. Ergo tunc Responsio illud dictum esse tan-
tum verificare de motu locali non vero de mo-
tu generationis et . Resp. 2o ex dictis illud axio-
ma tunc verum esse quando sunt extrema quae se habent
aliquod medium et tunc contraria, et non pt natura-
liter fieri transitus ab uno ad aliud nisi per
medium.

Alii:

Objicies 2º. ad quae Elementa sibi symbola non posse ex se invicem immediate generari. Ut ex aqua fiat ignis immediate, tunc debent qualit: aquae frigiditas sc. et humiditas redigi ad medietatem et remitti usque ad 4tum gradum, vel et usque ad m. antequam totaliter expellantur, sed non possunt sic remitti praedictae quali: nisi per introductionem contrari, cum caloris sc. et siccitatis sint contr. grad. ergo antequam ex aqua fiat ignis vel antequam aqua corrumpatur habebit per illas quali: ad medietatem aliquam redactas. Ultra. sed quali: sic ordinatae concurrunt ad constitutionem mixti. ergo prius illi erit forma mixti in materia aquae antequam introducatur forma ignis. M. pb. quia expulsio vel remissio illarum quali: non fit in instanti cum sit motus quidam dictus. ergo unus gradus post alium expellitur. m. et probatur. ut n. iam dictum est, remissio illarum qualitatum mera est motus quidam dicti. ergo debet versari inter contrarias quali: et consequenter eo ipso quod illae quali: aquae remittantur usque ad certos gradus, totidem gradus introducuntur ex contraria qualitate

ergo

q̄ in mãa aqua erunt 9 in rebus q. illæ qual:
in. et substrupta sit, ex ipsa nãa et differ mix-
ti qud tale gsistit in gmntione q. qualitatu.
Confirmat autem. Nam ipsa expa videmus aquã
et vehementissime calefacta nunquam qverti im-
mediate in ignem sed tm in vapores quesita,
et idem elementis de aliis dissymbolis. ergo
signum ē q. ex elemento dissymbolo non pot
immediate generari aliud elementu dissymbolu.
R̄. 1 argu. Con: totu jm systema, ad in. a. subsump-
tam dices, falsu esse q. qualitates illæ sic
combinata q eo statu generant ad gstitutiõe
mixti, nam nec nem quamlibet gcomitan-
tia vel gmntione primam qual: gtrareducta
ad medietatem disponere q forma mixti. ad hujs
pb. dices. qto argueus loqt dicendo mixtu esse illud
q. hbt q primas quali: redactas ad medietatem
R̄. Verum esse si habeant q se, non a. si se gnni-
gant quasi q accidens. Unde in dicto casu in
argto relato ē peculiaris qdam gmnctio pri-
mam qualit: q qua gmnctione disponit mãa
aquæ ad formã ignis in statu in ali

et

et non ad aliam formam mixti quia illa qualitas
ibi repta non datur talem dispositionem qualit. Quia alias
per se ad formam mixti requirit, quia ibi reperitur fri-
giditas et humiditas tanquam quasi per accidens
quia scilicet ignis non potuit in tam brevi tempore spa-
tio illas qualit. remittere et ita diminuere ut
mediante aqua fit immediate capax formae ignis.
ad Confirmationem Resp. N. ans. Licet enim saepius aqua
convertatur in Vapores et alias res, hoc tamen est quasi
per accidens et non per se, ideoque si per se loquendo bene
potest aqua immediate converti in ignem ut ex dictis
his supra patet. et experientia et docet quotidiana aquam
converti in ignem immediate, ut videre est in guttis
per ardentissimum fornacem dispersis in quo casu
non apparet aliud [illegible] quod convertantur guttae aquae
in ignem.

Obiicies 3o. Ex terra non potest immediate gene-
rari ignis. ergo ex uno elemento non potest generari
aliud immediate sive illud sit symbolum sive
dissymbolum. Consequentia patet. probatur ans. ad hoc ut gene-
retur ignis requiruntur dispositiones proprias illius in materia

sed non ex illis dispositis caritas summa et et calititas summa ut ex dictis patet cum quibus dispositis non potest stare forma terrae quae est densissima et summe frigida. ergo ex terra non potest immediate generari ignis. etc.

R. N. ans. ad prob. dices verum esse quod ignis ut generetur ex alio requirat suas proprias dispositiones, verum illas non semper petit in summo toto tempore alterationis sed illas tantum petit in ultimo instanti generationis, unde licet summa raritas quae competit igni sicut et calititas non possit stare cum forma terrae in gradu summo potest tamen stare cum forma terrae in instanti corruptionis saltem in gradibus aliquibus et ex hoc patet ad confirmationem.

Quaeres hic 5o. An Elementa symbola facilius transeant in se invicem quam dissymbola. Huic quaestioni R. cum tota schola Affirmative scilicet elementa symbola quae scilicet in una qualitate conveniunt et in altera differunt facilius ait se invicem transformari quam elementa dissymbola ita docet Aristoteles hoc lib. cap. 4. et D. Th. ibidem lect. 4.

ptr

Ptr vera sunt tri. Quando Elementa symbola
transmutantur ut quando ex igne fit aër et e contra
non est necesse quod utraque qualitas transmutetur
sed sufficit quod una mutetur v.g. quando ex aëre
fit ignis non est necesse quod transmutetur calor quia
in calore conveniunt illa duo elementa. quando vero
duo elementa nulla habent qual: symbola et ab
invicem transmutantur, tunc vero debet utraque
qual: transmutari. ut v.g. quando ex aqua fit
ignis tunc debet transmutari et frigiditas
et humiditas aquae. Ultra, sed facilius est trans-
mutari unum quam plura. ergo facilior erit
transitus ab elemento symbolo ad aliud symbolum
quam ab asymbolo ad asymbolum. Confirmatur.
Illic est facilior transitus ubi reperitur minor resistentia
atque in elementis symbolis quando ad invicem trans-
mutantur reperitur minor resistentia. ergo inter illa erit
facilior transitus. M. probatur prima m. quando ignis v.g.
agit in aërem quae sunt duo elementa symbola
corrumpendo eius humiditatem et siccitatem
agit et ignis per calorem intendendo alium calorem

existi:

existentem in ipso aëre, et aër tum resistit per
suam humiditatem. Quando vero ignis agit in aquam
quae elementum dissymbolum respectu illius, tunc
aqua resistit per duas qualitates nempe per frigidi-
tatem et humiditatem sicut et ignis agit
per duas qualitates calorem scilicet et siccitatem. Ergo
maior erit resistentia in elementis dissymbolis
quam symbolis et ergo est difficilior transitus
in illis. Circa hanc doctrinam Notandum est, illa
verificari quando caetera sunt paria, potest e-
nim contingere quod ratione alicuius alterius impedimenti
facilius transeat unum elementum dissymbolum in
aliud dissymbolum quam symbolum ratione scilicet ali-
cuius qualitatis resistentis. Unde licet terra sit ele-
mentum symbolum respectu ignis quia convenit cum
illo in siccitate tamen non ita facile convertitur in
ignem sicut aqua propter nimiam densitatem terrae,
quae non potest tam facile reduci ad illam raritatem
quam petit forma ignis, quod si terra esset
sub tali raritate exhalatus sicut aqua tunc
facilius transiret in ignem quam aqua. hoc a-
accidens non fit propter nimiam densitatem.

Contra

Contra obiiciunt quod ex eadem ratione Aristoteles et D. Th:
a nobis iam relatam. Quia generat unum
elementum ex alio sive illud sit symbolum sive
dissymbolum tunc debet utraque qualitas forma[lis]
tam in altero elemento corrumpi. quod utro-
bique erit eadem difficultas et quaestio licet nec nihil
conveniet. quia postquam accidit in generatione substantiali
fit resolutio usque ad materiam primam tam in for-
mis accidentalibus quam substantialibus ut docuimus
lib: quod de generatione. ergo nullum remanebit ibi ac-
cidens in elemento corrumpendo.

R[espondetur] negando Verum esse quod in mutua generatione ele-
mentorum sive illa sint symbola sive dissym-
bola debeat corrumpi utraque qualitas, tum
non eodem modo hoc contingit in elementis symbo-
lis et dissymbolis. nam in elementis symbolis
per accidens corrumpuntur ambae qual: vel una
illarum sc: ad corruptionem formae, at vero in generatione
elementorum dissymbolorum utraque qual: cor-
rumpitur per se, quia utraque qualitas habet ex utraque
parte contrariam qual: sese oppugnantem

et

ob expellentem. Corruptio a. p accidens non facit transitum difficiliorem sicut corruptio p se.

Obiicies 2o Nonne difficilius duo contraria simul expelli ab aliis duobus contrariis quam unum tantum ab uno contrario. nam sicut se habet unum ad unum sic contrarium, ita se habent duo ad duo, sed in Elementis symbolis est una qualitas contraria in Elem: non symbolis sunt duo qualitates contrariae ergo non datur ibi maior difficultas.

R. Vera esse maior, quando omnia sunt paria, in nostro autem casu non omnia sunt paria, ergo quando elementa symbola generantur ex se invicem non est necesse ut fiat expulsio contrariarum qualitatum quasi in summo, cum forte in altero Elemento non sint in summo, ut patet in aere in quo humiditas quae est qualitas contraria respectu ignis, non reperitur in summo gradu, nam quando elementa dissymbola generantur ex se mutuo tunc necesse est ut contrariae qualitates expellantur quasi in summo ut patet in igne respectu aquae, ut si ex aqua fiat ignis debet expelli humiditas

in

in summo et maxima frigiditas et consequenter erit diffe-
rentia in contrarijs et ergo difficilior transitus inter
Elementa dissymbola quam inter symbola.

Quaeres 2o an ex duobus Elementis cor-
ruptis potest fieri tertium aliquod? R. 1o.
Ex duobus elementis symbolis corruptis non
potest generari tertium, ut v. g. ex igne et aëre
non potest generare tertium aliquod sive dissimile.
Probatur. si n. corrumpatur siccitas ignis et
humiditatem aëris, et humiditas in contra
aëris corrumpat et calorem et siccitatem
ignis tunc manebit sola caliditas, sed
una sola qualitas non potest constituere elementum
ergo ex duobus elementis symbolis non potest
generari tertium sive dissimile. Maior probatur per m.

quia in unoquoque Elem: est una conclinatio
dicitur quod: Quod si dicas bene potest in
isto casu remanere humiditas aëris et sicc-
itas ignis. ergo poterit resultare tertium elemen-
tum. R. Quod Combinatio siccitatis s

et humiditatis fit impossibile fit ad hoc ut compo-
natur elementum quod ex duo Elem. neque contraria
ex duabus contrariis componitur. - R.o: Ex duo-
bus Elem: dissymbolis bene potest generari
tertium specie distinctum, v.g. ex igne et aqua
potest generari aër corrupto frigido et sicco.
Ita Aristoteles ait. si a. unumquodque alterum corrumpat facilis erit, non autem ad
invicem transmutatio sed ex igne quidem et aqua erit terra, ex aëre vero
et terra ignis et aqua. Idem et docet D. Th. et patet sententia quando ignis et
aqua mutuo in se agunt et frigiditas corrumpitur à calore ignis, et altera
siccitas ignis corrumpitur ab humore, aqua tunc corrumpitur, utrumque
aqua scilicet et ignis et remanent in composito calor
et humor. ergo poterit generari tertium elem: specie distinctum sc:
aër qui est calidus et humidus. quod si vero ignis et aqua ita
inter se pugnant ut calor ignis et humiditas aquae com-
pensantur, tunc et utrumque elementum corrumperetur
et in composito denuo genito remaneret siccitas
et frigiditas et sic generaretur terra quae sicca et frigi-
da. eodem dicendum est modo de aliis elementis dissymbo-
lis sc: aere et terra videatur Perrius cap: 4. q. 3.

Obiicies: ex contra hanc solutionem. Ubi nullum est effici-
ens ibi nullus sequitur effectus, sed quando ex igne et aqua fit aër
nullum est efficiens. ergo nullum sequitur elem: tertium specie di-
stinctum. Resp. Neg. pot. allata causa talis effectus. potest enim. si
esset aliud efficiens nisi esset ignis et aqua

Sed

Sed hec non sunt q[illegible] [illegible] qa in primis ignis
et aqua differunt specie. 2o. qa quando fit aer iam
illa duo amplius non sunt qa supponuntur corrupta
quod non poterunt aliquid per hunc efficere qa ad causam
efficientem petitur certe quod existat quando agit vel producit.

Huic argumento R. Masilius. Causam efficientem aeris
in illo casu esse aliquam causam universalem superiorem
et non ignem et aquam. Verum non eo angustiam
redactionis ut tam [illegible] causam [illegible]. Quare
R. negata M. m. ad pb: dices Concedes m. et illam N. m.
ad huius [illegible] dices et ad [illegible] quod licet ignis
et aqua differant specie, tamen bene possunt concurrere cum
eundem speciem elementi [illegible] qualitates quas habent
convenientes cum aliis elementis et certe si hoc non
aliquid convinceret probaret et 4. distincta specie elementa
non posse concurrere ad idem specie [illegible].
ad alteram probationem dices dist. quando fit aer non sunt
secundum suam substantiam et per se Con. ant. non sunt per
suam virtutem relictam N. ant., sufficit n. quod dicantur
efficere tertium elementum quod ibi adsit per suas qual:

Obicies 2o. Corrupta frigiditate terrae et humi-
ditate aeris non pot. generari ignis, qa ex elementis

sic

Siue potentialiter vigent quam generare elem: patet autem quia licet post pugnam istorum Elem: remaneat ibi siccitas terrae et caliditas aëris tamen non sufficiunt ad generandum ignem quia habet ignis summam calorem et siccitatem. aër autem non habet caliditatem ultra medium gradum et terra siccitatem.

Rx. argumento communis alius solutio est. autem concedo siue caliditas et siccitas terrae non possit sufficienter ad constituendum elem: ignis si solum se absolute consideremus. tamen quia adiuuantur et intenduntur per uirtutem solis aut alterius agentis superioris tunc bene possunt concurrere ad producendum ignis elementum et in tali concursu non remanet idem num: calor quia nec eadem num: siccitas sed potius alia de nouo producta num: tamen sunt eadem specie [illegible], et tunc bene possunt contingere per uirtutem alicuius agentis uel ipsius naturae unitis producat summum calorem et siccitatem

Quaeres ultimo An in mixtis possit dari naturaliter temperamentum aequale ad pondus.

Pro huius solutione scito, temperamentum aequale ad pondus consistere in hoc quod causae qualitates ita inter se conueniant ut nulla excedat aliam sed omnes sint in aequali gradu et in aliquo quasi aequilibrio. hoc supposito

Rx.

R. In mixto non possunt dari natura tempera-
menta aequale ad pondus, et suppono nunc quod in mixto
dicitur temperatum quale: et quod mixto se habeant bene
vel male. Probatur ergo. In omni mixtione debet prae-
minari alterum elementum, sed elementum quod praedominatur
in mixtione et praedominatur in mixto, ergo non
poterunt ista elementa manere aequalia in
mixto secundum suas virtutes et ergo non dabitur tem-
peramentum aequale ad pondus. Minor probatur quia a
compositione aequalitatis non dicitur actio et contraactio,
sed probatur. Minor vero probatur. quando enim duo contraria concur-
runt ad unum compositum et unum quidem una sit prae-
dominans et excedens tunc illud dominium et excessum
retinet in composito. ergo si illud quod ita excedit debet
manere in composito secundum suam virtutem debet retinere ma-
nere secundum majorem virtutem quam alia quae non excedunt.
ergo in ipso mixto non dabitur aequale temperamen-
tum ad pondus. Probatur idem 2o. Ex pluribus
non potest generari tertium nisi unum illorum habeat rationem
actus alterum rationem potentiae, hoc autem non potest fieri nisi
alterum praedominetur ergo. Minor probatur. probatur minor. si non omnes virtutes

Ele

Elementorum essent aequales non esset m. ratio quare
re una haberet rationem alterius magis quam alia, et sic
vel eas haberet rationem alterius vel eas rationem potentiae
et consequenter non posset ex illis aliquid compositum fieri.
Hic contra est contra hanc. Qualitates contrariae
possunt esse simul in gradibus aequalibus vel remissis
ergo et potest dari aliquid compositum quod habeat qualitates contrarias
in gradibus aequalibus constitutas. et consequenter poterit
dari temperamentum aequale ad pondus. cum possibile
potentia quaerenda est. Quia potentia est aliquid possibile secundum
speciem vel secundum rationem generis ea est possibile secundum
rationem individualem. et Confirmatur haec ratio.
Nam haec aequalitas temperamenti ad pondus cum
nimis debet concedi SS. Corpori Christi quod tale tempe-
ramentum videtur perfectissimum.
R. Rursus Con: cum et N. consequentia est et prima dicitur
Verum esse cum si id contineatur intra latitudinem talis
speciei, sed falsum est quod aequale temperamentum ad
pondus sive aequalitas mathematica sit compositis
Quam inveniens ad speciem temperamenti mixtorum
cuius ratio est ista, temperamentum mixti est ex

ex

oppositâ naa ad inaeq ad comparatum illud sed
aequal. temp. ad perendy perhic prodit mixtum et consti-
tuit in statu corrupti cuis quo non a stabile tempore
aliquod speciales ad statum temporali mixtum et ex
hoc patet et ad confirmatum.

Obiicies 2°. Posito uno contrario in rem natam
debet poni alterum et, sed posito temp. in aequali
et quod dictum aequale.

R. D. M. quod de simpliciter c aa stricte ope natura de nouis tum
contrariis aequale vero et in aequale opponuntur quod
vitur se non contrarie sed privative. unde non
sequitur posito temp. in aeq. debeat poni et aequale
sicut et non sequitur in rem natam dat corporis actu finis.
tum infinitum magnitudinis quae et datur in finitum actu finitum
magnitudinis: sicut neque sequitur natur dat loco quae et dabitur
vacuum. non sequitur in quantum quia haec duo tum opponuntur
privative.

Dubium Ultimum.

Utrum

Vtrum id quod naturaliter est productum et postea corruptum possit idem numero reproduci per uires naturæ?

Notum quod idem secundum speciem semel corruptum bene posse reparari secundum speciem naturaliter, ut patet in generationibus animalium.

Notum 2o Professores dub: in duplici sensu reuertilari. sc: secundum uires naturae et secundum potentiam Dei absolutam. Item potest quaeri reuertilari de utroque, tam permanentibus quam successiuis et quae resolutio sit.

Conclusio Prima.

Res permanens a causa creata producta et postea semel extincta non potest naturaliter eadem numero reproduci.

Haec

Haec e contra sectam. Est tamen Aristot. et D. Th. Aristot.
idem in postpraedicamentis in cap: de oppositis ubi dicit
quod ad privationem ad habitum non datur regressus
D. Th: ait quod agens naturale non potest eandem numero reparare
si in nihilum redacta fuerint vel si fuerint penitus
substantiam corrupta. Et probatur rat. contra. Ut id
quod semel est corruptum idem numero reproducatur petitur
eadem numero actio vel idem numero motus per quem
productum fuit, sed non potest redire eadem numero actio
vel motus ergo neque potest redire idem numero: consequens. m.
probatur: ad unitatem numericam effectus requiritur identitas
numerica actionis vel ut probat Arist. 5. phys: m. vero
probatur: ad unitatem numericam actionis vel motus petitur
unitas numerica temporis, atqui non potest redire idem
numero tempus. ergo neque eadem numero actio vel motus.
M. probata est 5. lib. phys. m. probatur contra Conf. Confirmatur
Ad eundem numerum terminum petuntur eaedem numero dispositiones
sed non possunt eaedem numero reparari. ergo non poterit
et produci idem numero: consequens. m. probatur ad eandem numero
dispositionem petitur eadem numero actio vel motus qui iste
non est iteratus

Con:

Conclusio Secunda.

Per potentiam Dei absolutam bene potest res permanens semel corrupta iterum eadem numero reparari.

Haec certa est de fide quoad hominem qui idem numero resurget in die extremo ut patet ex symbolo. quem visurus sum ego ipse et non alius. Est tamen etiam certo intelligenda de omnibus aliis rebus permanentibus. Et probatur certe. Quia hoc nullam involvit contradictionem ergo potest fieri. consequentia patet. antecedens. non implicat ex parte Dei qui est infinitae virtutis, neque ex parte actionis divinae quia illa non dependet a tempore et Deus non operatur per actionem transeuntem sicut agens naturale. neque ex parte ipsius rei producendae quia eadem ipsius per aliam quamcumque actionem potest reproduci et eadem res permanens numero.

Conclusio Tertia.

Res successivae ut sunt motus et tempus semel corruptae per nullam potentiam etiam Dei possunt eadem numero reparari.

D. Th:

a. th. ita ut haec totam tangit. q. t. c. geis.

Pbr. Unitas numerica rei successivae ut sunt tempus et motus claudit intrinsice continuitatem durati ita ut si semel interrumpatur non sit amplius idem num: sed eo ipso quod tempus vel motus semel desinunt et interrumpuntur desinit continuitas. ergo non potest reponi cum unitatem num: et quod rei petitam. Confirm. hanc si idem num: motus semel extinctus in supra continuata incere possit alteris eam in ... produci, sed quaes esset ead num: et non esset ead num: aliq nec implicat. ergo non pt fieri supastr et ... essent ead num. ars ut supponitur a contrariis et non esset ... ad unitate numerica motus petitur continuitas durationis. sed alternam esset continuitas ... ut supponitur motus ... esset interruptus ergo.

Contra hanc Obiicies ergo. Ead manus pt eid igni applicari ut producat calorem in ea passibus quod iam aliq periit, ergo producet idem num: effectus. pbr. consequentia ex parte ad unitatem numericam effectus sufficere videtur quod sit idem agens num: et idem num: passum. aliq in nostro casu esset idem num: agens, et idem num: passum sed: ead manus

ergo

qe ipsd idem num: effus. Confirmatur: actum ignis
pt diversis temporibus eund. calorem à se productum conser-
vare. qe pt et eund. num: calorem reproducere suppo-
sito q semel extinguatur. pt ex csqa. tenet q pt aliquid
conservare pt et pducere qa conservare nihil est aliud quam
continuata rei productio aut actio pt experientia.
R. argto Conc. ant. et N. consequentiam. ad pb. dico
illa duo non sufficere ad idemtatem num: actus vel
effus, cum vero actus aperit ptes agens et mã sive
ut eãd. indivisibiliter effs locus etc. à indivisibilitate temporis,
ea non numerica. ad Conf. R. Conc. ant. et N.
csq. qa licet verum q pt aliquid qd se conservare pot et idem
pducere, non tn pt illud semel extinctum reproducere, qa supp.
petit ad hoc sc: q aliqua res absolute reproducatur
quin q absolute reproducatur.
Arguitur 20. Mã qa habet naturalem inclinationem ad
eand. num: formam quam semel amisit ut pt lib. 1.
phys: qe pt p vires agentis naturalis in ipsa rem indu-
duci eãd. num: forma. pt csqa qa potentia naturalis materiae
tunc e in ordine ad agens naturale.
R. ex dictis lib. 1. phys: quod illa potentia quam habet

mea quia eadem forma semel amissa non sit pure
natus sed aliquo modo obedientialis resp: sicut illius
modi qua eadem forma solutis debet reproduci
in materia. Cum enim illi ordinis sit separatio tum habet
potentiam obedientialem in ordine ad illum.

Objicies 3o. Res successiva semel extincta ad
huc continetur intra potentiam Dei quia potest quod illum reproduci.
cuius potentia quia ea eius creatio dependens a Deo est
consistere continetur intra latitudinem potentiae divinae. Ergo
motus semel extinctus retinet tamen ordinem creari quo
modo potentia non potest. Ergo remanens in potentia bene potest
ab illa extrahi et denuo quia alias frustra contineretur
ibidem si non potest inde extrahi. Confirmatur, si
idem numero motus non potest reproduci quia Dei potentiam
id maxime esset quia dependet ab hoc numero tempore, aut
quod dicit ordinem ad istud, sed hoc vero non convincit quo-
modo potest enim. Licet enim idem numero motus productus in alio
tempore sic tamen dicere ordinem ad illud tempus in quo fuit
primo productus. Ergo nihil obstat quominus idem numero
motus possit reproduci.

R

R. D. ant. si Res sit tm se formalr successiva Con.
N. vero idem ant. si formalr res successiva semel
extincta et producta semel. tali n. modo non pt
ead reproduci successivè num. Unde ut sic sub tali
modo non transit intra Dei potentiam qa implicat
contradictionem, quam non admittere debemus respi.
Dei contradictio n. illa consistit in hoc q res esset
ead num. et non esset ead num. pro esset ut
supponitur. Et non esset ead num. qa non haberet
continuitatem q tn petitur ad unitatem numericam
entis successivi pa. tempus illud ut motus fuit,
fuit ut supponitur interruptus et extinctus, quare cum
ad hoc Deus nunquam habuerit potentiam saltem
nec supponitur res successiva semel extincta possit
reparari. Ad confirm. R. qa similiter non esse ratio
à nobis allata. R. 2o N. m. Ad prob. dices ad num-
mericam unitatem motus peti q reproducatur ita ut
quoad omnia consistat illi eod tpre cui semel in priori
coexistebat, sed illud tempus qd semel effluxit
neqt iterum fluere, adeo pot fieri ut in [illegible]

non

non sit corruptum quod nunquam fuerat. unde licet recte
reproductum quod nunc postea diceretur eadem quasi transeat,
revocatum ad tempus illud in quo antequam habuit suum
esse, attamen tamen quia illi vere non coexisteret non
esset idem numero motus sed tantum eiusdem speciei.
Et haec de duobus libris Aristotelis de generatione et cor-
ruptione ad maiorem Incorruptibilis et Ingene-
rabilis Dei Et B. Mariae Virg: S.P. Benedicti
Amandi et Landelini S. Thomae Aquinatis
Omniumque Sanctorum Gloriam et ho-
norem sempiternum

FINIS
DVORVM LIBRORVM DE GENERATIONE ET CORRVP-TIONE. M.DC.XXX

22. Iunij.